

SMĚRNICE
PRO-BIO
Svazu ekologických zemědělců

PRO EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

(Zpracováno v souladu se směrnicemi svazu Bioland)

Novelizováno leden 2008

Směrnice PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců stanovuje další (nadstandardní) podmínky hospodaření v ekologickém zemědělství a podmínky pro výrobu biopotravin k Zákonu č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství , NR 2092/91(ES) a k Vyhlášce č. 16/2006 Sb. a v souladu se směrnice svazu Bioland. Dále upravuje systém osvědčování původu bioproduktů a biopotravin a jejich označování, jakož i výkon kontroly a dozoru nad dodržováním Směrnice svazu PRO-BIO. Směrnice zahrnuje Sankční řád.

K dodržování Směrnice svazu PRO-BIO se mohou dobrovolně přihlásit členové svazu z řad ekozemědělců a zpracovatelů.

Předmluva

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců je nevládní organizace, která stála u zrodu ekologického (organického) způsobu hospodaření v České republice. Také partnerské svazy v zahraničí jsou v Evropě v čele vývoje směrnic pro hospodaření i zpracování bioproduktů a svými nestátními značkami garantují spotřebitelům vysokou kvalitu biopotravin. Díky vlastním směrnici mohou svazy ekozemědělců na jedné straně rychle reagovat na vyšší nároky spotřebitelů a na druhé straně stále zastávat původní ideály organicko-biologického zemědělství, které definovali zakladatelé a které má svaz PRO-BIO také zakotveny v preambuli svých stanov:

„My - rolníci, zpracovatelé, obchodníci, zástupci škol, nevládních organizací, spotřebitelé a přátelé přírody, cítící odpovědnost za budoucnost zdravého životního prostředí, jehož jsme všichni součástí, a usilující o prosperitu své práce, jsme se rozhodli sdružit ve svazu PRO-BIO. Naší cílem je trvale udržitelným ekologickým zemědělstvím chránit životní prostředí, přírodu a její zdroje, produkovat kvalitní biopotraviny a spoluvytvářet harmonickou kulturní krajinu. Chceme pečovat o pestrost života, vytvářet slušné životní podmínky pro člověka a chovaná zvířata a tím udržet zemědělství jako tradiční obor lidské činnosti“.

Původně byly produkční směrnice nejdůležitějším dokumentem svazu PRO-BIO, později se však svaz zaměřil na tvorbu směrnic celostátních, které byly přetransformovány do Zákona o ekologickém zemědělství č. 242 z roku 2000. V době přibližování České republiky k Evropské unii navázal svaz PRO-BIO partnerské vztahy s obdobnými svazy v Evropské unii. Nejbližší nám byly svazy ekozemědělců, které zastávají přísnější pravidla než je Nařízení Rady EU o ekologickém zemědělství. Právní normy ekologického zemědělství v EU jsou výsledkem kompromisů a stanovují pouze základní požadavky. Svazy působící v tomto oboru již desítky let (dávno před uzákoněním norem EZ v EU) se řídí směrnicemi s dlouhodobě vyšším standardem, který představuje pro poučeného zákazníka tradiční záruku kvality. Zejména požadavek těchto svazů na nutnost hospodařit ekologicky pro celý podnik umocňuje holistický přístup a zlepšuje transparentnost celého systému – od produkce, přes zpracování, kontrolu a certifikaci až po prodej biopotravin. Naší snahou je zapojit se do systému vzájemného uznávání surovin a zboží mezi svazy i v mezinárodním obchodu, jehož význam vzroste zejména po vstupu ČR do EU.

Na základě zkušeností partnerského svazu Bioland z Německa se proto svaz PRO-BIO rozhodl zavést znovu vlastní směrnice pro ekologické zemědělství. Tyto směrnice samozřejmě respektují platný zákon o ekologickém zemědělství v ČR a jeho vyhlášku, avšak také definují nadstandardní požadavky, které na sebe berou členové svazu, aby pod vlastní značkou dodali spotřebiteli vysoce kvalitní biopotraviny z kontrolovaného ekologického zemědělství.

V textu této směrnice naleznete odlišnosti, v nichž jsou směrnice PRO-BIO přísnější než Zákon a Vyhláška. To znamená, že Směrnici svazu PRO-BIO je možné v praxi využívat pouze jako doplněk k aktuální verzi NR 2092/91, Zákona č. 242/2000 Sb. a jeho prováděcí vyhlášky.

K dodržování této směrnice se mohou členové svazu přihlásit dobrovolně.

Věříme, že Směrnice PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců pro ekologické zemědělství napomůže udržet identitu svazu jako zástupce zájmů českých ekozemědělců a přispěje k lepšímu odbytu jejich produktů, ať již v domácím obchodě, či na trhu rozšířené Evropské unie.

ODDÍL PRVNÍ OBECNÁ USTANOVENÍ

1. Účel směrnice

Směrnice PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců stanovuje další (nadstandardní) podmínky hospodaření v ekologickém zemědělství a podmínky pro výrobu biopotravin k NR(EHS) 2092/91, Zákonu č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství a k vyhlášce č. 16/2006 Sb. a v souladu se směrnicemi svazu Bioland. Dále upravuje systém osvědčování původu bioproduktů a biopotravin a jejich označování, jakož i výkon kontroly a dozoru nad dodržováním Směrnice PRO-BIO. Směrnice zahrnuje Sankční řád.

2. Vymezení pojmů

Pro účely této směrnice se rozumí:

Směrnice svazu PRO-BIO = Směrnice PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců pro ekologické zemědělství zpracované v souladu ze svazem Bioland

Ekologický podnikatel = člen PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců zařazený do programu certifikace podle Směrnice svazu PRO-BIO

Člen svazu = člen PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců zařazený do programu certifikace podle Směrnice svazu PRO-BIO

Program = osvědčení hospodaření a výroby podle Směrnice svazu PRO-BIO

Svaz = rozumí se PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců

Pověřený pracovník = zaměstnanec svazu PRO-BIO pověřený vedením evidence o Programu pro hospodaření a výrobu podle Směrnice svazu PRO-BIO

Nařízení Rady = NR(EHS) 2092/91 o ekologickém zemědělství

Zákon = Zákon č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství

Vyhláška = Vyhláška č. 16/2006 Sb.

AZP = rozumí se Agrochemické zkoušení půd (pravidelné cykly odběru vzorků ÚKZUZ a rozbory půd)

Ostatní pojmy jsou vymezeny Nařízením Rady, Zákonem a Vyhláškou.

ODDÍL DRUHÝ

PĚSTOVÁNÍ KULTURNÍCH ROSTLIN A CHOV HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT

OBECNÁ USTANOVENÍ PRO PĚSTOVÁNÍ A CHOV

1. Souběžná produkce

Ekologický podnikatel certifikovaný podle Směrnice PRO-BIO nesmí souběžně s ekologickým zemědělstvím provozovat jinou zemědělskou výrobu.

Ekologický podnikatel nesmí na pozemcích nově zařazených do přechodného období pěstovat stejné plodiny jako na pozemcích ekofarmy s výjimkou travních porostů a stávajících trvalých kultur.

2.1 Volba stanoviště

Při volbě stanoviště je třeba brát ohled na zatížení škodlivými látkami z životního prostředí a z předchozího užívání. Existuje-li nebezpečí kontaminace, musí být potraviny a půda podrobeny rozborům. Svaz PRO-BIO odepře vydat osvědčení podle Směrnice svazu PRO-BIO v případě prokázané kontaminace půdy nebo produktů škodlivými látkami nad platné limity.

2.2 Ochrana vzduchu, půdy a vody

S vodou jako zdrojem je třeba zacházet šetrně, musí být pozorovány důsledky odběru vody. Kde to je možné, měla by být zachycována a využívána dešťová voda. Kultivační opatření nesmí vést k zasolení půdy a vody.

Zakrývací materiály, jako jsou mulčovací a silážní folie, přirychlovací folie, textilie, sítě atd., smí být používány jenom tehdy, jsou-li vyrobeny na bázi polykarbonátů (např. polyetylén, polypropylen). Použité folie musí být pokud možno použity k recyklaci. Je zakázáno spalovat na poli umělou hmotu.

2.3 Mezipodnikové využívání strojů a nářadí

Stroje a nářadí, které jsou používány i v konvenční produkci (např. přes mechanizační služby), musí být pečlivě vyprázdněny a očištěny (prokazatelně), než budou použity v podnicích svazu PRO-BIO. Sem patří i mobilní zařízení na šrotování a mísení krmiva

2.4 Obnovitelné energie

2.4.1 Provoz zařízení na výrobu bioplynu a použití kvasných zbytků

Pro zařízení na výrobu bioplynu v podnicích svazu PRO-BIO a ve společných zařízeních, na nichž se podniky svazu podílejí, platí cíl zkvašovat výlučně fermentační látky, které pocházejí z ekologického zemědělství.

Jestliže se podnik svazu PRO-BIO podílí na provozu společného zařízení na výrobu bioplynu, smí v podobě kvasných zbytků odebrat ekvivalentní množství živin, které do zařízení vložil, a aplikovat je na svých podnikových plochách, maximálně však ekvivalent 0,5VDJ/ha.

Kvasné zbytky ze zařízení na výrobu bioplynu, které je provozováno jen s konvenčními fermentačními látkami, nesmí být aplikovány na plochách členského podniku svazu PRO-BIO.

2. 5 Sociální odpovědnost

Úcta k lidským právům a sociální spravedlnosti a jejich zachování jsou základem pro produkci a zpracování produktů svazu PRO-BIO.

Pro všechny osoby pracující v podnicích svazu PRO-BIO platí zákonná ustanovení sociálního a pracovního práva. Je-li produkce založena na hrubých případech sociální nespravedlnosti, není používání známky/svazového jména PRO-BIO povoleno. Lidé, kteří pracují v členském podniku svazu PRO-BIO, mají rovné možnosti nezávisle na rase, víře a pohlaví.

Spolupráce dětí je povolena jen u činnosti přiměřené jejich věku, za dozoru odpovědných osob a za dodržování zákonných předpisů.

2.6 Geneticky manipulované organismy

Geneticky manipulované organismy (GMO) a jejich deriváty jsou v ekologickém zemědělství podle Nařízení a Zákona zakázány.

Definice GMO:

„Geneticky modifikovaný organismus“ je každý organismus podle zákona č.153/2000 Sb. o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a produkty a definice v článku 2 Směrnice 90/220/EHS Rady z 23. dubna 1990 o záměrném vysazování geneticky modifikovaných organismů do životního prostředí. „Derivát GMO“ je každá látka, která je vyráběna z GMO nebo prostřednictvím GMO, která však žádné GMO neobsahuje. „Použití GMO a derivátů GMO“ znamená jejich použití jakožto potravin, potravinových přísad (včetně přídatných a aromatických látek), pomocných látek (včetně extrakčních rozpouštědel), krmiv, krmných směsí, výchozích produktů pro výrobu krmiv, krmivových přídatných látek, pomocných látek pro výrobu krmiv, určitých výrobků pro výživu zvířat, prostředků ochrany rostlin, hnojiv, osiva, vegetativního rozmnožovacího materiálu a zvířat.

3. PĚSTOVÁNÍ ROSTLIN

Pravidla pro pěstování rostlin podle Směrnice PRO-BIO

3.1 Úrodnost půdy

Péče o půdní život a tím zachování a zvyšování půdní úrodnosti je v ekologickém (syn. organicko-biologickém) zemědělství předmětem zvláštního úsilí. Zdravá, oživená půda je nejlepším předpokladem pro zdravé rostliny, zdravá zvířata a zdravé lidi. Všechna pěstitelská

opatření by měla sloužit podpoře a kultivaci mnohotvárného a aktivního půdního života. Jenom oživená půda umožňuje setrvalou úrodnost.

3.2 Osevní postup

Osevní postup musí být utvářen tak mnohostranně a vyváženě, aby plnil následující funkce:

- zachování půdní úrodnosti
- produkce zdravých rostlin
- potlačování planých polních bylin
- výživa zvířat vlastními statkovými krmivy
- dosažení ekonomicky smysluplných výnosů bez použití chemických hnojiv a prostředků k ošetřování rostlin

Aby plnily tyto funkce, musí osevní postupy obsahovat leguminózy jako hlavní plodinu nebo meziplodinu nebo ve smíšených kulturách.

3.3 Zpracování půdy

Cílem zpracování půdy je vytvoření optimálních růstových podmínek pro kulturní rostliny. U všech opatření při zpracování půdy je třeba brát v úvahu snesitelnost pro půdní život. Zpracování půdy musí být prováděno tak, aby se zabránilo nadměrnému narušování přirozené půdní struktury, ztrátám živin a vynakládání více energie, než je nutné.

3.4 Hnojení a hospodaření s humusem

3.4.1 Zásady

Cílem hnojení je harmonická výživa kulturních rostlin prostřednictvím oživené půdy. Organický materiál pocházející z podniku tvoří základ hnojení. Do půdy je dodáváno většinou cestou plošného kompostování. Statková hnojiva musí být upravena a aplikována tak, aby to mělo pozitivní vliv na půdu a obsah humusu aby zůstal zachován, popř. se zvýšil.

3.4.2 Povolená přikupovaná hnojiva

Jako doplněk vlastních statkových hnojiv a pro vyrovnání ztrát živin z podnikového koloběhu lze použít přikoupená statková hnojiva, stejně jako obchodní hnojiva organická a minerální, jsou-li uvedena v příloze 10.1.

Rozpustnost minerálních hnojiv zásadně nesmí být zvyšována chemickým ošetřením.

Statková hnojiva z konvenčních podniků musí být pečlivě zkompostována. Smí být použita jen tehdy, jsou-li nezávadná z hlediska obsahu škodlivých látek. Případně může být vyžadováno kvalitativní vyšetření.

Stopové prvky lze použít jen tehdy, nelze-li jejich prokázaný nedostatek odstranit jinými opatřeními.

3.4.3 Nepovolená hnojiva

Použití kejdy, močůvky a tekutého hnoje z konvenčního chovu zvířat, stejně jako kvasných zbytků ze zařízení na výrobu bioplynu, provozovaných jen s konvenčními fermentačními látkami, je zakázáno. Dále je zakázáno použití chemicko-syntetických dusíkatých hnojiv, lehce rozpustných fosfátů a ostatních, v příloze 10.1 neuvedených hnojiv.

3.4.4 Množstevní omezení

Vztaženo na obsah N nesmí celkové množství organických hnojiv překročit ekvivalent 1,4 HJ na ha a rok (1 hnojná jednotka představuje 80 kg N a 70 kg P₂O₅).

Z toho smí být maximálně ekvivalent 0,5 HJ na ha a rok cizího organického hnojiva. (HJ: maximální zatížení zvířaty 1,4 hnojných jednotek, viz příloha 10.3)

Pro zahradnictví a trvalé kultury platí ustanovení kapitoly 5. Při stanovení dávky hnojení je třeba brát ohled na půdní zásobu. (u nás např. metoda stanovení obsahu N_{min}.)

3.4.5 Produkce kvality a ekologická akceptovatelnost

Hnojení je třeba řešit podle stanoviště a dané kultury tak, aby nebyla zejména výší dusíkatého hnojení negativně ovlivněna kvalita produktů (dietetická hodnota, chuť, trvanlivost). S ohledem na druh, dávku a dobu hnojení musí být zabráněno kontaminaci půdy a vody škodlivými látkami (např. těžkými kovy a dusičnany).

3.4.6 Čistírenské kalý a komposty

Použití čistírenských kalů a komunálního kompostu je zakázáno. Bio-komposty z tříděného organického odpadu, komposty z parkové zeleně a náhražky za rašelinu (např. produkty z kůry) smí být použity jen po předchozím rozboru na škodlivé látky a po domluvě se svazem PRO-BIO.

3.5 Osivo a sadba

3.5.1 Zásady

Při pěstování mají být používány druhy a odrůdy rostlin, které jsou nejvhodnější pro příslušné stanovištní podmínky, málo náchylné chorobám a vysoké dietetické kvality.

V zemědělské oblasti má být dávana přednost odrůdám běžným v dané zemi před hybridy.

3.5.2 Ekologicky vyprodukované osivo a sadba

Je-li k dispozici certifikované osivo a sadba vhodných odrůd z ekologické produkce, musí být použito. Osivo a sadba jiného původu vyžaduje udělení výjimky kontrolní organizací EZ.

3.5.3 Ošetření osiva

Osivo a sadba nesmí být po sklizni ošetřeny chemicko-syntetickými prostředky ochrany rostlin (např. mořidly).

Při použití upraveného osiva (obalované osivo, výsevní pásy atd.) je třeba dbát na to, aby použité materiály byly ve smyslu těchto směrnic nezávadné.

3.5.4 Sazenice

Sazenice použité v podniku si podnik musí vypěstovat sám nebo je zakoupit od jiných podniků svazu PRO-BIO nebo, nejsou-li zde k dispozici, od jiných ekologických podniků.

Výsadbové zeminy smí obsahovat max. 80 objemových procent rašeliny. Náhražky za rašelinu musí mít nízký obsah škodlivých látek a musí být ekologicky akceptovatelné.

3.5.5 Výsadbový materiál pro trvalé kultury

Výsadbový materiál musí být zakoupen ze stromových školek, resp. rozmnožovacích podniků svazu PRO-BIO nebo, není-li zde k dispozici, od jiných ekologických podniků, pokud jsou zde k dispozici žádané odrůdy a vhodná kvalita.

3.6 Ochrana rostlin

3.6.1 Zásady

Cílem ekologického zemědělství je produkovat rostliny za takových podmínek, aby napadení škůdci a chorobami nedosáhlo žádného nebo jen nepatrného hospodářského významu. Odpovídajícími opatřeními k tomu jsou: vyvážený osevnický postup, volba vhodných odrůd, zpracování půdy prováděné v souladu se stanovištními podmínkami a ve vhodnou dobu, kvantitativně a kvalitativně přiměřené hnojení, zelené hnojení atd. Kromě toho má být pomocí vhodných prostředků a opatření jako křoví, hnízdních budek, mokřadních biotopů atd. podporováno rozmnožování užitečných organismů.

3.6.2 Povolená opatření v OR

Speciální opatření na likvidaci škodlivých organismů smí být prováděna jen pomocí prostředků, uvedených v příloze 10.2. Ty lze použít teprve tehdy, jsou-li vyčerpána všechna opatření k aktivaci obranných sil půdy a rostliny a k utváření stanoviště.

Při použití prostředků na ošetření rostlin platí zákonná ustanovení.

3.6.3 Zákazy

Použití syntetických pesticidů, regulátorů růstu a pomocných látek je zakázáno.

3.7 Regulace doprovodných rostlin

3.7.1 Zásady

Regulace doprovodných rostlin se děje pomocí preventivních opatření (např. oseední postup, zpracování půdy, volba odrůdy), mechanických opatření (např. vláčení, použití prutových bran, plečkování) a termických opatření (např. použití termické plečky).

3.7.2 Zákaz herbicidů

Použití herbicidů je zakázáno.

3.8 Volné sběry

Sběr jedlých volně rostoucích rostlin nebo jejich částí, které se přirozeně vyskytují ve volné přírodě a v lesích a u nichž jediný zásah člověka spočívá ve sklizni (sběru) produktů, je považováno za volný sběr, pokud jsou dodrženy následující podmínky:

- Oblast sběru musí být ohraničitelná. Musí být jednoznačně definovaná katastrálními nebo pozemkovými mapami (příp. nákresy).
- Sběr mimo oblasti spadající pod území spravované členy svazu PRO-BIO je možný jen na základě povolení.
- Oblast sběru nesmí podléhat přímému vlivu emisí škodlivých látek.
- Pozemky nesmí být tři roky před sběrem ošetřeny prostředky, které jsou podle těchto směrnic nedovolené (příloha 10.1 a 10.2). Tuto skutečnost je třeba vhodným způsobem prokázat.
- Sběr nesmí negativně ovlivnit stabilitu přirozeného habitu a zachování druhů v oblasti sběru.

Tyto produkty smí být označeny obchodní známkou/názvem svazu PRO-BIO a je třeba opatřit je dodatkem „... z volného sběru“ (u zpracovaných produktů v seznamu přísad).

4. Chov zvířat

4.1 Význam chovu zvířat v ekologickém podniku

Chov zvířat je smysluplným spojovacím článkem v podnikovém koloběhu.

Předpokladem pro zdraví, výkonnost a pohodu zvířat je přirozený chov, stejně jako starostlivá péče lidí.

Za pomoci zvířat jsou krmiva vypěstovaná v podniku využívána k produkci kvalitních potravin.

Chov zvířat je třeba zorganizovat tak, aby byla zajištěna produkce, uskladnění a aplikace podnikových hnojiv vznikajících v chovu zvířat tak, aby přitom docházelo k minimálním ztrátám živin. Tato hnojiva slouží k zachování a zvyšování úrodnosti půdy v podniku.

4.2 Požadavky na chov

4.2.1 Obecně

4.2.1.1 Zásady chovu

Druhově přirozený chov zvířat musí být cílem v každém podniku. To znamená, že je v maximální míře umožňováno druhově specifické chování, jako je pohyb, odpočinek, přijímání potravy, sociální chování, komfortní chování a rozmnožování.

Pro podporu odolnosti a vitality mají mít zvířata možnost časté konfrontace s povětrností a klimatem daného stanoviště.

K druhově přirozenému chovu patří během celého roku dostatečný prostor k pohybu a odpočinku, přirozené světlo, stín, ochrana před větrem, čerstvý vzduch a čerstvá voda. Stáje musí podle druhu zvířat poskytovat přiměřené stájové klima, mj. s ohledem na teplotu, vzdušnou vlhkost, pohyb vzduchu, prašnost a koncentraci škodlivých plynů.

Výběh a/nebo pastva je pro všechna hospodářská zvířata předepsaná (u stávajících stájí je možná přechodná lhůta do roku 2010 pro drůbež, prasata, jalovice se svolením svazu PRO-BIO, viz 9.4).

Poraněním a nemocem chovaných zvířat způsobeným ustájením musí být zabráněno.

Stádní zvířata nesmí být chována jednotlivě. Chov jednotlivých zvířat je povolen jen u samčích chovných zvířat, v případě nemoci, ke konci březosti a v drobných chovech. Hospodářská zvířata musí být dostatečně chráněna před dravci.

4.2.1.2 Požadavky na plochu

Požadavky na plochu pro vnitřní i vnější část ustájovacího systému jsou pro každou kategorii zvířat uvedeny v příloze 10.6 (u stávajících stájí je možná přechodná lhůta do roku 2010 se svolením svazu PRO-BIO, viz 9.4).

U ustájovacích systémů pro savce, u nichž není jednoznačně oddělená vnitřní a vnější část, musí být požadavky na plochu splněny v součtu.

U ustájovacích systémů pro přežvýkavce a koně s volným ustájením a letní pastvou může v zimě odpadnout požadavek na plochu pro vnější část v souladu s přílohou 10.6. Při výpočtu stájové plochy mohou být v tomto případě zohledněny také trvale přístupné, zpevněné, nezastřešené stájové plochy.

V oblastech s vhodnými klimatickými poměry, které dovolují, aby zvířata žila celoročně venku, není předepsáno žádné ustájení.

4.2.1.3 Plochy k pohybu a ležení

Stáje s plně perforovanými podlahami (100% rošty, klece) nejsou povoleny.

Velikost spár a otvorů u perforovaných podlah je třeba přizpůsobit velikosti zvířat. Roštové podlahy musí být v technicky bezvadném stavu.

Převážná část přístupné plochy pro pohyb a odpočinek u každé kategorie savců musí sestávat z uzavřené podlahy (žádné rošty).

Plocha k pohybu musí být neklouzavá a pevná při došlapu.

Pro přežvýkavce, prasata a koně je třeba trvale zajistit měkký, suchý a čistý prostor k ležení prostřednictvím podestýlky (zpravidla sláma).

Sláma k nastýlání má pocházet z vlastního podniku nebo z jiného podniku v systému EZ. Konvenční stelivová sláma by měla být vyprodukovaná na plochách s minimální intenzitou obhospodařování.

4.2.1.4 Posuzování ustájovacích systémů

Jako orientační pomůcku k posuzování ustájení z hlediska zásad druhově přirozeného chovu lze použít index vhodnosti pro zvíře (TGI).

Novostavby a přestavby v chovu zvířat mají odpovídat nejnovějším poznatkům o druhově přirozeném chovu zvířat.

4.2.1.5 Výběh: přístup a péče

Přístup k výběhu nebo pastvině musí být zajištěn vždy, když to dovoluje fyziologický stav zvířat, klimatické podmínky a stav půdy.

Hustota obsazení zvířaty nesmí u venkovních ploch vést k tomu, že se půda rozdupá - vyjma okolí příkrmíště a napajedla. Je třeba zabránit devastaci pastvin nadměrnou pastvou.

4.2.1.6 Stavba a provoz stájových budov

Při stavbě a provozu stájových budov je třeba brát ohled na ekologické požadavky.

U stavebních materiálů a jejich ošetření je třeba vyhnout se podle možností látkám ohrožujícím zdraví a životní prostředí.

Je třeba dávat přednost domácímu stavebnímu materiálu.

Použití neobnovitelných nositelů energie je třeba při stavbě a provozu stájí pokud možno minimalizovat.

4.2.2 Chov skotu

4.2.2.1 Chov dojníc a krav BTMP

Krávy jsou přinejmenším během letní poloviny roku na pastvině nebo ve venkovním výběhu.

Krávy mají mít možnost otelit se za hygienicky nezávadných podmínek.

4.2.2.1.1 Volné ustájení

Je třeba snažit se zřídít stáje s volným ustájením, dávající kravám trvalou možnost volného pohybu.

Je třeba vyhnout se slepým uličkám a úzkým průchodům ve stáji.

Celoroční venkovní výběh je předepsaný tehdy, nejsou-li krávy v létě na pastvině .

I v zimě je třeba nabídnout podle možností pravidelný venkovní výběh.

Ve stájích s volným ustájením musí být pro každé zvíře zajištěno místo k ležení a žraní. Nepatrné snížení počtu míst ke žraní je při stále dostupnosti krmiva (zásobní krmení) možné se svolením svazu PRO-BIO.

Lehací boxy musí svými rozměry a provedením umožňovat druhově přirozené uléhání a vstávání.

4.2.2.1.2 Vazné ustájení

Vazné ustájení je možné ve spojení s letní pastvou nebo pravidelným výběhem po dobu přechodné lhůty do roku 2010 ve stávajících stájích se svolením svazu PRO-BIO .

Déle než do roku 2010 je vazné ustájení možné v malých chovech, pokud je umožněn kravám alespoň dvakrát týdně výběh.

Vazné ustájení jednotlivých zvířat z důvodu bezpečnosti a ochrany zvířat je možné se svolením svazu PRO-BIO, pokud je časově omezené.

Šířka stání, délka stání, vazná technika a podoba hrany žlabu musí umožňovat druhově přirozené vstávání, uléhání a žraní, stejně jako dostatečnou tělesnou péči.

Krávy musí mít možnost stát a ležet celým tělem na zpevněné a dostatečně nastlané ploše stání.

Nepohyblivé krční fixační rámy a pevně napnuté řetězy nebo nylonové pásy nejsou povolené.

Elektrické zábrany jsou zakázány.

4.2.2.2 Chov skotu na odchov a výkrm

Veškerý chovný skot a skot ve výkrmu má mít možnost celoročně se volně pohybovat.

Během vegetačního období je třeba snažit se zajistit pastvu.

Není-li zajištěna pastva, musí být skot na odchov a výkrm chován celoročně ve stáji s volným ustájením a s venkovním výběhem.

Během konečného dokrmu je u jalovic ve výkrmu přípustné ustájení bez výběhu, a to na max. 1/5 doby života, v žádném případě ne déle než 3 měsíce.

Vazné ustájení je přípustné jen pro chovný skot a skot ve výkrmu starší jednoho roku, je-li během vegetačního období prováděna pastva. V tomto případě platí odpovídajícím způsobem pravidla bodu 4.2.2.1.2.

4.2.2.3 Chov telat

Telata mají zůstat po narození alespoň jeden den u své matky.

Počínaje druhým týdnem života musí být telata při odpovídající velikosti stáda chována ve skupinách. U chovu v salaších s velkou možností pohybu a sociálních a vizuálních kontaktů to platí počínaje šestým týdnem života.

Vazné ustájení telat a skotu mladšího než jeden rok není povoleno.

4.2.3 Chov prasat

Prasata musí mít k dispozici výběh (u stávajících stájí je možná přechodná lhůta do roku 2010). Prasata musí být vyjma pozdního stadia březosti a během doby, kdy selata sají mléko u prasnice, chována ve skupinách.

Uvázání prasníc je vyloučeno.

Fixace je možná jen u problematických prasníc během porodu a po něm.

Musí být zajištěna možnost rýpání.

Během konečného dokrmu je u prasat přípustné ustájení bez výběhu, a to na max. 1/5 doby života a v žádném případě ne déle než 3 měsíce.

Během letní poloviny roku je třeba provádět u chovných prasat, nakolik je to možné, pastvu. Pastvina by měla být vybavena stinným místem a kalištěm.

4.2.4 Chov ovcí a koz

Stáje musí mít podobu stájí s volným ustájením.

Během vegetačního období je třeba snažit se zajistit pastvu.

Není-li pastva zajištěna, musí být ovce a kozy chovány celoročně ve stájích s volným ustájením a s venkovním výběhem.

Během konečného dokrmu je u jehňat a koz ve výkrmu přípustné ustájení bez výběhu, a to na max. 1/5 doby života a v žádném případě ne déle než 3 měsíce.

4.2.5 Chov drůbeže

4.2.5.1 Chov nosnic

4.2.5.1.1 Stáj

Nosnice jsou ustájeny ve stáji s podlahovým nebo voliérovým systémem chovu s výběhem.

Jednotlivé stáje s max. 3000 nosnicemi musí být odděleny tak, aby mohly být zmírněny infekce a/nebo zamoření parazity a zajištěn trvale udržitelný management zatavněného výběhu (u stávajících stájí je možná přechodná lhůta do roku 2010 se svolením svazu PRO-BIO).

Na 1 m² stájové plochy, na níž se mohou pohybovat zvířata, smí být chováno 6 zvířat.

Plochy k pohybu zvířat, započítatelné pro osazení zvířaty, musí splňovat následující podmínky:

- minimální šířka 30 cm
- maximální sklon 14 %
- u mřížových podlah je třeba dodržet minimální tloušťku drátu 2 mm
- světlost mezery mezi sousedními patry nebo bidly činí minimálně 45 cm
- zpevněná podlaha musí být nastlána vhodnou podestýlkou v dostatečné výšce
- hnízda ke snášení, jejich přístupové rošty a zvýšená bidla nejsou plochou k pohybu a nemohou být proto započítána pro osazení zvířaty.

Prostor s venkovními povětrnostními podmínkami může být do plochy stáje určené k pohybu zvířat započítán,

- je-li během celé doby aktivity nosnic (světlá fáze, přirozené i umělé světlo) pro zvířata přístupný všemi stájovými otvory;
- je-li zastřešen, vybaven otvory s automatickými zasouvacími dveřmi/klapkami, osvětlením, oplocením a možností ochrany před větrem (jen při velmi nízkých teplotách a za silného větru může být počet stájových otvorů redukován);
- je-li celý prostor s venkovními povětrnostními podmínkami, který má být započítán pro osazení zvířaty, vysypán pískem apod.;
- dosahuje-li výšky min. 2 m;
- nachází-li se na stejné úrovni jako stáj; rozdíl úrovní mezi stájí a prostorem s venkovními povětrnostními podmínkami smí být max. 50 cm na výšku (u větších rozdílů úrovní lze dosáhnout dostatečného přístupu zvířat přistavenými balkony a zařízením usnadňujícím výstup a sestup).

Vztaženo na půdorys stáje činí max. osazení zvířaty ve voliérových stájích 12 zvířat na m².

Ve stájích s integrovaným prostorem s venkovními povětrnostními podmínkami může být chováno max. 8 nosnic na m² přístupné plochy ve vnitřním prostoru stáje, ve voliérových stájích max. 15 zvířat na m² půdorysu stáje.

Stáj musí být vybudována tak, aby zvířata přicházela co možná nejméně do styku s trusem. Různé úrovně, na něž mají nosnice přístup, musí být uspořádány tak, aby žádný trus nemohl propadávat na níže položené úrovně.

Minimálně 1/3 plochy k pohybu zvířat ve stáji musí být k dispozici jako nastlané hrabaniště. Ve stájích s integrovaným prostorem s venkovními povětrnostními podmínkami platí tato třetina pro vnitřní prostor stáje. Podestýlka je min. 5 cm hluboká a musí být udržována kyprá, suchá a čistá.

Stáj má být dostatečně osvětlena denním světlem. Plochy oken musí zabírat min. 5 % půdorysu stáje. Délka dne smí být pomocí umělého osvětlení prodloužena max. na 16 hodin.

Poskytnuté krmíště, krmítka a plochy pro sypání zrní musí mít takovou podobu, aby všechna zvířata mohla žrát společně.

Zvířata mají mít možnost přijímat vodu z otevřené vodní hladiny. Zvířata mají stále k dispozici čistou, čerstvou pitnou vodu.

Na 1 zvíře musí být k dispozici 18 cm bidla. Ve stájích s trusníky musí být min. 1/3 bidel vyvýšená o min. 45 cm. Příčný řez bidly činí alespoň 30 x 30 mm, horní hrany jsou zaoblené.

Do započítatelné délky bidel jsou započítávány jenom ta bidla, která mají alespoň 30 cm horizontální osovou vzdálenost od sebe navzájem a min. 20 cm od stěny.

Pro snůšku vajec musí mít zvířata k dispozici dostatek vystlaných nebo „vykutálovacích“ hnízd s měkkými gumovými polštářky nebo podobným materiálem. Pro 80 nosnic musí být k dispozici 1 m² rodinného hnízda, individuální hnízdo stačí max. pro 5 nosnic.

Zvířata musí mít permanentně k dispozici popeliště, pokud možno v „zimní zahradě“.

Stájové otvory vedoucí k prostoru s venkovními povětrnostními podmínkami a výběhu jsou vyměřeny tak, aby slepice mohly bez problémů a neomezeně procházet. Tyto otvory musí mít celkovou délku větší než 4 m na každých 100 m² plochy budovy, kterou mají nosnice k dispozici (u stávajících stájí je možná přechodná lhůta do roku 2012 se svolením svazu PRO-BIO, viz 9.4). Minimální rozměry otvorů činí 50 cm na šířku a 45 cm světlé výšky.

Před novým osazením zvířaty musí být stáj vyčištěna a desinfikována. Přitom smí být použity jen povolené přípravky v souladu s přílohou 10.7.

4.2.5.1.2 Prostor s venkovními povětrnostními podmínkami (zimní zahrada)

Při hustotě osazení nad 4 nosnice na m² ve stáji je předepsán minimálně 1 m² zpevněného prostoru s venkovními povětrnostními podmínkami na každých 12 nosnic. Vyňaty z tohoto pravidla jsou hejna čítající pod 200 nosnic a mobilní stáje.

Prostor s venkovními povětrnostními podmínkami může být za podmínek vyjmenovaných v bodu 4.2.5.1.1 započítán do výpočtu hustoty osazení ve stáji.

4.2.5.1.3 Zatravněný výběh

Zatravněný výběh je předepsán. (U stávajících stájí je možná přechodná lhůta do roku 2010 se svolením svazu PRO-BIO)

Každá nosnice má k dispozici min. 4 m² zatravněného výběhu v okruhu 150 m.

Musí být učiněna opatření, aby se na půdu nedostala větší dávka dusíku než 170 kg na ha plochy výběhu za rok. V prostoru blízko stáje se silně zatížené plochy nastelou kůrovým mulčem nebo se uspořádají tak, aby se podestýlka popř. zemina obohacená živinami mohla periodicky, nejpozději před novým nastájením, vyměňovat.

Plocha výběhu musí být z větší části pokryta rostlinami. Je třeba postarat se o pravidelná, dostatečná období pro zotavení vegetace.

Přístup k zatravněnému výběhu musí být zajištěn během celého vegetačního období od 12 hodin poledne. Za extrémních povětrnostních podmínek (sníh, vytrvalý déšť, bouřka) může být přístup k zatravněnému výběhu časově omezen nebo zcela vynechán.

Zatravněný výběh musí nosnicím skýtat ochranu před nepřáteli a stín, tak aby výběh využívala rovnoměrně. Pro přirozené utváření celé plochy výběhu se vysadí dřeviny. Stínící sítě a sítě proti větru skýtají umělé možnosti ochrany.

4.2.5.2 Kuřice

Ustanovení pro chov nosnic platí přiměřeně i pro kuřice. Nadto platí následující ustanovení:

4.2.5.2.1 Zásady chovu kuřic

Mladá zvířata se mají při odchovu naučit přirozeným způsobům chování, které také mohou ve snůškové stáji uplatnit, aby se tak zabránilo možným poruchám v chování. Při odchovu má být vytvořena a rozvinuta odolnost a přirozená imunita. Systém ustájení v odchovně se má shodovat se systémem ustájení ve stáji pro nosnice.

4.2.5.2.2 Stáj

V prvních týdnech života jsou povoleny ochranné kruhy.

Od 3. do 12. týdne života smí být na 1 m² plochy chováno max. 15 kg živé váhy, ne více než 16 zvířat.

Od 12. týdne života smí být na m² plochy chováno ve stáji max. 10 zvířat.

Ve stájích s více úrovněmi smí být od 12. týdne života chováno max. 24 zvířat na každý m² půdorysu stáje.

Ve stájích s integrovaným prostorem s venkovními povětrnostními podmínkami může být od 12. týdne života chováno v noci max. 13 kuřic na m² plochy v zatepleném prostoru, je-li prostor s venkovními povětrnostními podmínkami během světelné fáze trvale přístupný. Prostor s venkovními povětrnostními podmínkami může být započítán nejdříve od 6. týdne života. Minimálně polovina plochy ve stáji musí být k dispozici jako vysypané (nastlané) hrabiště. Podestýlku je třeba udržovat min. 5 cm hlubokou a kyprou, suchou a čistou.

Denní světlo s přirozenou intenzitou je předepsáno.

K realizaci světelného programu může být pomocí odpovídajícího zařízení omezeno množství a trvání světla dostávajícího se do stáje.

Všechna zvířata mají vždy k dispozici čistou, čerstvou pitnou vodu. Krmicí zařízení musí být uzpůsobeno tak, aby všechna zvířata mohla přijímat potravu společně.

Od 1. týdne života musí být pro všechna zvířata k dispozici vyvýšené možnosti k protahování se, v 8. týdnu života 8 cm na jedno zvíře, ve 12. týdnu života 12 cm bidla na zvíře, z toho 1/3 vyvýšená bidla.

Od 1. týdne života musí mít zvířata k dispozici popeliště a podestýlku s podílem písku a gritu, dále vhodné zařízení na ochranu a úkryt.

4.2.5.2.3 Prostor s venkovními povětrnostními podmínkami a výběh

Nejpozději od 10. týdne života musí mít zvířata během doby aktivity v závislosti na opeření a povětrnosti přístup ke zpevněnému, zastřešenému prostoru s venkovními povětrnostními podmínkami o velikosti min. 1/4 přístupné plochy stáje. Velikost výběhových otvorů činí alespoň 2 m na 1.000 kuřic.

Výjimku z tohoto ustanovení mají stavy o velikosti menší než 200 kuřic a mobilní stáje, u kterých je k dispozici zatravněný výběh o velikosti min. 2,5 m² na jedno zvíře.

Prostor s venkovními povětrnostními podmínkami může být v souladu s ustanovením 4.2.5.1.1 započítán při výpočtu hustoty osazení stáje zvířaty.

Zelený výběh musí být založen jako střídavý výběh a musí být vybaven možností ochrany.

4.2.5.3 Masní brojlery

Ustanovení pro chov nosnic platí přiměřeně i pro masné brojlery. Nadto platí následující ustanovení:

4.2.5.3.1 Stáj

Jednotlivé stáje s max. 4800 masnými brojlery, 5200 perličkami, 4000 kachnami samičího pohlaví, 3200 kachnami samčího pohlaví (kačery) nebo 2500 husami a krůtami musí být prostorově odděleny tak, aby mohly být zmírněny infekce a/nebo zamoření parazity a zajištěn trvale udržitelný management zatravněného výběhu (u stávajících stájí je možná přechodná lhůta do roku 2010 se svolením svazu PRO-BIO, viz 9.4).

Celková užitná plocha všech stájí pro chov drůbeže na výkrm v jednom podniku nesmí překročit 1600 m² (u stávajících stájí je možná přechodná lhůta do roku 2012 se svolením svazu PRO-BIO, viz 9.4).

Ve stáji smí být chováno max. 21 kg živé váhy a ne více než 10 zvířat na m² přístupné plochy. Touto přístupnou plochou je plocha půdorysu stáje, kterou mají zvířata k dispozici.

V pohyblivých stájích smí být chováno max. 30 kg živé váhy a ne více než 16 zvířat na m².

Pro perličky je předepsáno min. 20 cm bidla na zvíře. U kuřecích brojlerů a krůt je třeba nabídnout bidla odpovídající jejich velikosti a stáří.

4.2.5.3.2 Prostor s venkovními povětrnostními podmínkami

Pro kuřecí brojlery a krůty je navíc k vnitřnímu prostoru stáje předepsán prostor s venkovními povětrnostními podmínkami nebo zpevněný výběh. Velikost činí min. 1/3 nejmenší plochy stáje. Výjimku z tohoto ustanovení tvoří stavy o velikosti menší než 100 zvířat a mobilní stáje.

Prostor s venkovními povětrnostními podmínkami může být v souladu s ustanovením 4.2.5.1.1 započítán při výpočtu hustoty osazení stáje zvířaty.

4.2.5.3.3 Zatravněný výběh

Zatravněný výběh je předepsaný. (U stávajících stájí u kuřecích brojlerů je v otázce nabídky zatravněného výběhu, popř. u jiných druhů drůbeže ve výkrmu v otázce velikosti zatravněného výběhu možná přechodná lhůta do roku 2012 se svolením svazu PRO-BIO, viz 9.4.)

Každé zvíře má k dispozici následující minimální plochy zatravněného výběhu :

- kuřecí brojeři a perličky 4 m² /1 ks
- kachny 4,5 m²
- krůty 10 m²
- husy 15 m²
- drůbež ve výkrmu v mobilních stájích 2,5 m²

Přístup k zatravněnému výběhu musí být zajištěn vždy, když to dovolují povětrnostní podmínky a fyziologický stav zvířete, podle možností však min. během jedné třetiny doby života. Omezení vyplývá na základě fyziologie v důsledku stáří a opeření zvířat a v důsledku povětrnosti.

4.2.5.3.4 Vodní plochy

Vodní drůbež musí mít neustále přístup k tekoucí vodě, rybníku nebo jezeru (jen dovolují-li to hygienické podmínky a nařízení k ochraně vody) nebo ke zpevněné vodní nádrži, jejíž obsah je pravidelně vyměňován a nahrazován čerstvou vodou.

4.2.6 Chov koní

Koně musí mít vždy, dovoluje-li to stav půdy, pastvu nebo výběh.

Koně jsou ustájeni v boxech nebo stájích s volným ustájením, pokud možno s výběhem.

Podle možností má být prováděn skupinový chov.

4.3 Zacházení se zvířaty

4.3.1 Obecně

Zacházení se zvířaty musí brát ohled na druhově vlastní nároky a na pociťování zvířat.

4.3.2 Opatření v podniku

Ošetření srsti, kůže a kopyt (paznehtů) je třeba provádět v pravidelných intervalech.

Dovolují-li to systémy chovu, má být u přežvýkavců upuštěno od odrohování.

Povoleno není:

odrohování leptacími tyčinkami

kupírování ocasů u skotu a prasat

- profylaktické vylamování zubů u prasat
- nasazování nosních kroužků k zabránění rytí u prasat

- pozměňující zásahy u drůbeže jako kupírování zobáků, kauterizace zobáků, kupírování křídel

Ani další zásahy na zvířeti nesmí být systematicky prováděny.

U nosnic je možné provedení přestávky ve snůšce. Přitom nesmí být omezen volný přístup k vodě a krmivu. Doba světelné fáze smí být přitom omezena na 5 hodin denně.

V každém hejnu má být od počátku odchovu chován podle možností min. 1 kohout na 100 nosnic.

4.3.3 Transport a porážka

4.3.3.1 Obecná ustanovení

Při transportu a porážce zvířat musí být zabráněno stresu a zbytečnému utrpení zvířat. Je nutné usilovat o krátké transportní cesty.

4.3.3.2 Transport porážkových zvířat

Je třeba dávat přednost transportu bouraného masa před transportem živých zvířat.

V zásadě je třeba učinit od naložení porážkových zvířat až k porážce všechna opatření, která snižují na minimum stres, bolest a utrpení a zejména strach zvířat. Aby se toho dosáhlo, je třeba zvyšovat vědomí odpovědnosti všech zúčastněných a dbát na to, aby personál pověřený transportem a/nebo porážkou disponoval nezbytnými věcnými znalostmi.

Používání elektrických bičů, nástrojů k bití zvířat nebo podobných prostředků k nahánění není přípustné.

Každé zvíře nebo každá skupina zvířat musí být na všech jednotlivých stupních transportu a porážkového procesu identifikovatelná.

Cesty mezi zemědělským podnikem a porážkou musí být co nejkratší, je třeba dávat přednost regionálním porážkám. Doba transportu smí být nejdéle 4 hodiny a transportní vzdálenost nejvíce 200 km. Trvání transportu delší než 4 hodiny je přípustné jen ve výjimečných případech po předchozím udělení povolení svazem PRO-BIO, pokud je zajištěno dostatečné napájení během transportu a delší doba odpočinku před porážkou.

Před naložením je třeba zvířata dostatečně napojit. Při krmení musí být zohledněna doba porážky. Doporučuje se nepřekračovat dobu bez přijímání potravy u prasat v délce 12 hodiny a u přežvýkavců v délce 16 hodin.

Zvířata nesmí být před transportem ani během něj ošetřena syntetickými uklidňujícími léky nebo syntetickými stimulanty.

Zvláštní ustanovení pro jednotlivé druhy zvířat jsou uvedeny v následujícím textu:

Přežvýkavci:

- transportní plocha musí být opatřena podestýlkou;
- dojící zvířata před nakládkou podojit;
- šetrná nakládka a vykládka;
- pohlavně dospělá samičí zvířata musí být dopravována odděleně od samičích zvířat téhož druhu.

Prasata:

- transportní plocha musí být opatřena podestýlkou;
- šetrná nakládka a vykládka (např. nahánění štíty a mříže k vedení);
- nahánět podle možností ze tmy do světla;
- oddělit podle výkrmových skupin a podle původu; u společných transportů dělicí stěny.

Drůbež:

- skříně tmavé, dobře větrané a dostatečně vysoké.

4.4 Množství chovaných zvířat a nákup krmiva

4.4.1 Obecná ustanovení

Množství chovaných zvířat se řídí v první řadě vlastními zdroji krmiva.

Při nákupu krmiva musí min. 50 % celkového množství krmiva u jednoho druhu zvířete pocházet z vlastního podniku. Zbytek může být nakoupen od jiných podniků svazu PRO-BIO; není-li u nich k dispozici, pak od podniků EZ, nebo, není-li zde k dispozici, od podniků hospodařících v souladu s NR (ES) 2092/91, případně v rámci ustanovení pro nákup konvenčních krmiv (viz 4.4.2, 4.5 a 10.4).

U drůbeže, prasat a koní může být v malých chovech nakoupeno 100 % krmiva, je-li v podniku chováno pod 1000 nosnic (popř. odpovídající počet jiných kategorií drůbeže), 30 prasnic, 60 míst pro prasata ve výkrmu nebo 10 koní a zároveň není překročena hranice zatížení podniku chovanými zvířaty. Toto ustanovení bude nejpozději k 31. 12. 2010 prověřeno.

Nejvyšší přípustný počet zvířat na hektar je omezen čísly uvedenými v příloze 10.3.

4.4.2 Nákup krmiva z ploch nacházejících se v přechodu na EZ

Krmiva z ploch nacházejících se v přechodu na EZ (viz 9.2.3) smí být použita do výše 30 % v krmné dávce, v přepočtu na roční průměr jednoho druhu zvířat. Pocházejí-li krmiva z přechodu na EZ z vlastního podniku, činí tento podíl 60 %. Při současném přechodu celého podniku může být tento podíl dočasně i vyšší (viz 9.2.4.2).

Zelená píce, konzervovaná píce a další krmiva z ploch, které jsou v rámci přechodu na EZ během celého vegetačního období plodiny obhospodařovány ekologicky, na nichž však poslední konvenční opatření ještě není starší než 12 měsíců, jsou považovány za krmiva neekologického původu. Mohou být bez povolení použita pro všechny druhy zvířat za dodržení příslušných maximálních procentických podílů v denní a roční krmné dávce platných pro konvenční krmné složky podle NR 2092/91 (ostatní druhy zvířat: max. 10 % v roční krmné dávce, v přepočtu na obsah sušiny krmiva zemědělského původu).

4.4.3 Kvalita nakupovaných krmiv

Nakupovaná krmiva podléhají těm nejpřísnějším kvalitativním požadavkům, aby se zabránilo zatížení podnikového koloběhu škodlivými látkami.

Krmiva dovážená z rozvojových zemí, krmiva živočišného původu (s výjimkou mléčných produktů v souladu s 4.5), extrahované šroty a zkažená krmiva nesmí být používána.

4.4.4 Krmivové doplňky

Povoleny jsou minerální a doplňkové látky, které jsou nutné pro výživu pokrývající potřeby zvířat, stejně jako nezávadné, přírodní doplňkové látky, které napomáhají zlepšenému zhodnocení vlastních krmiv a lepšímu zdraví zvířat.

Používání krmiv s účinnými a doplňkovými látkami, jako antibiotické, chemobiotické nebo hormonální přípravky na zvýšení užitkovosti, kokcidistatika, histomonostatika, měď pro zvýšení užitkovosti, sloučeniny NPN, syntetické aminokyseliny a barviva, je zakázáno.

Použité vitaminy, stopové prvky a doplňkové látky musí být přírodního původu, jsou-li k dispozici v dostatečném množství a kvalitě. Nejsou-li k dispozici, smí být jako krmivové doplňky použita ve výživě zvířat krmiva a doplňkové látky uvedené v příloze 10.4.6.

4.5 Krmení

4.5.1 Obecná ustanovení

Zvířata jsou zásadně krmena ekologicky vyprodukovaným krmivem.

Krmení zvířat musí být zorganizováno tak, aby krmiva vznikající v podniku byla využita k produkci vysoce hodnotných živočišných produktů. Krmení odpovídající potřebám zvířat zahrnuje vedle sestavení krmné dávky také takové podávání krmiva, které odpovídá potřebám zvířat vyplývajících z jejich přirozeného chování.

Není-li krmivo k dispozici nebo ho je nedostatek, platí přechodná ustanovení k nákupu krmiv ne-ekologického původu (viz. Příloha 10.4) s povinností získat příslušné povolení od svazu.

4.5.2 Krmení skotu

Při krmení skotu musí být používáno především krmivo z vlastního podniku. Min. 60 % sušiny v denní krmné dávce musí sestávat z objemného krmiva. V létě musí základní krmná dávka sestávat převážně ze zelené píce.

Telata jsou odchovávána na základě mléka z vlastního podniku nebo mléka z jiných podniků svazu PRO-BIO; není-li u nich k dispozici, pak z podniků EZ, hospodařících v souladu s NR 2092/91, a to po dobu min. 3 měsíců.

Pro velkou spotřebu energie má být, nakolik je to možné, upuštěno od zkrmování horkovzdušných úsušků. To neplatí pro podniky s produkcí mléka, které z důvodu kvality nemohou zvířata krmit siláží.

4.5.3 Krmení prasat

Prasatům ve výkrmu a chovným prasatům je třeba podávat objemné krmivo podle jejich stáří. Selata jsou po dobu min. 40 dní odchována na přirozeném mléce.

4.5.4 Krmení ovcí a koz

Pro krmení ovcí a koz platí zásady krmení skotu.

Mláďata jsou po dobu min. 45 dní odchována na přirozeném mléce.

Při odchovu jehňat a kůzlat v podnicích s produkcí ovčího nebo koziho mléka jakož i v problematických případech (zapuzená jehňata, trojčata atd.) je možné použití ekologicky vyprodukovaného kravského mléka nebo sušeného mléka vyrobeného z ekologicky vyprodukovaného mléka.

4.5.5 Krmení drůbeže

Min. 10 % krmné dávky nosnic musí být denně podáváno ve formě zrna do podestýlky. Je třeba zajistit volný příjem skořápek z mušlí, gritu apod. V krmné dávce musí být obsaženy krmné komponenty s nízkou stravitelností (např. tráva).

U drůbeže sestává krmivo podávané v období výkrmu min. z 65 % z obilí.

Kuřice musí mít možnost přijímat nejpozději od 7. týdne života vhodnou směs zrn z podestýlky.

Vodní drůbeži (kachny, husy) má být část krmiva nabízena od 6. týdne života ve vlhkém stavu.

4.5.6 Krmení koní

Používá-li při „hotelovém“ chovu koní jejich majitel nepovolená krmiva nebo provádí-li nepovolená ošetření, musí být zajištěno, aby byla nezávadná pro podnikový koloběh. Hnůj, který zde vzniká, je třeba považovat za organické statkové hnojivo z cizího podniku.

4.6 Zdraví zvířat

4.6.1 Obecná ustanovení

Základem pro zdraví a plodnost zvířat je vhodné ustájení, krmení a plemenitba.

Je třeba, nakolik je to možné, využívat bez použití medikamentů preventivní opatření k zajištění zdraví, která posilují vlastní obranné síly organismu zvířete a přispívají k prevenci onemocnění.

Hygienická opatření jako čištění a desinfekce, dodržování období nepoužívání nebezpečných výběhů a výběhů zatravněných a opatření organizace pastvy mají přednost před terapeutickými ošetřeními.

4.6.2 Ošetření

Jestliže musí být provedeno ošetření, je třeba dát přednost přírodním postupům a ošetření homeopatickému.

Obvyklé medikamenty (vázané na lékárny a na předpis) smí být použity, aby se zabránilo zbytečnému utrpení zvířat a zachoval jejich život. Tyto léky musí být předepsány veterinářem.

Obdrží-li zvíře či skupina zvířat více než tři ošetření chemicko-syntetickými alopatickými medikamenty za rok nebo více než jedno ošetření, pokud je produktivní životní cyklus kratší jednoho roku, nemohou už být zvířata ani jejich produkty deklarovány jako produkty vyrobené ekologicky nebo musí za předpokladu povolení svazu PRO-BIO znovu projít přechodným obdobím (viz 9.2.4). Výjimku tvoří očkování, ošetření proti parazitům a zákonem předepsaná ošetření.

Při použití chemicko-syntetických alopatických medikamentů je třeba dodržet dvojnásobek zákonné ochranné lhůty. Není-li zákonná ochranná lhůta uvedena, musí se do získání potravin počkat min. 48 hodin.

Profylaktické použití obvyklých medikamentů a hormonů je zásadně zakázáno. Výjimku tvoří medikamenty, jejichž použití je upraveno zákonnými předpisy, a dále očkovací látky. Hormony smí být použity u jednotlivých zvířat v rámci veterinární léčby. Používání syntetických látek, které působí na podporu růstu nebo zvyšování produkce nebo které potlačují přirozený růst, je zakázáno.

Očkování je přípustné jenom tehdy, je-li známo, že nemoci jsou v daném podniku problémem nebo že lze očekávat jejich výskyt, a jenom tam, kde se těmito nemocím nedá zabránit jinými organizačními opatřeními. Zákonem předepsané očkování je dovoleno.

Při ošetření musí být brán v potaz seznam účinných látek a skupin léků, jejichž použití je zakázáno popř. omezeno (viz 10.5).

4.6.3 Stájový deník

O veškerém ošetření zvířat je třeba vést podrobné záznamy ve stájovém deníku (evidence léčení zvířat). K tomu patří termín ošetření, diagnóza, druh a doba trvání ošetření, stejně jako ochranná lhůta použitých léků. Ošetřená zvířata je třeba jako taková jednoznačně označit, v případě větších zvířat jednotlivě, u drůbeže a drobného zvířectva jednotlivě nebo po partiích.

4.6.4 Uchovávání léků

V podniku smí být uchovávány jenom ty léky, jejichž použití v podniku je přípustné.

Léky jsou uchovávány v lékárnice, která je zajištěna proti přístupu nepovolaných osob. Je třeba starat se o jednoznačné označení léků.

Zbytky léků musí být předepsaným způsobem odstraněny.

4.6.5 Stájová hygiena

Při čištění a desinfekci stáje a k čištění dojíren a jiných přístrojů ve stáji je třeba používat pokud možno ekologicky akceptovatelné prostředky.

Je třeba brát v potaz seznam povolených čistících a desinfekčních prostředků (příloha 10.7).

4.7 Plemenitba zvířat

4.7.1 Obecně

Plemenitba zvířat musí být organizována tak, aby byla zachována a zlepšována užitkovost, zdravotní stav, vitalita a odolnost zvířat stejně jako kvalita živočišných produktů za rozdílných podmínek životního prostředí.

Podle možností má být podporováno zachování regionálně rozšířených plemen hospodářských zvířat.

Při plemenitbě a volbě živočišných druhů a plemen musí být brány v potaz specifické ekologické stanovištní podmínky.

U zvířat určených k produkci mléka a k plemenitbě je třeba dbát obzvláště také na znak dlouhověkosti.

Živočišné druhy a plemena, která nejsou vhodná pro výše popsané systémy chovu (viz 4.2), nesmí být chována.

Pro drůbež ve výkrmu platí: Nejsou-li použita definovaná pomalu rostoucí plemena, je třeba dodržet následující minimální porážkové stáří:

- slepice 81 dní
- pekingské kachny 49 dní
- létavé kachny samič. pohlaví 70 dní
- létavé kachny samčího pohlaví 84 dní
- kachny mulard 92 dní
- perličky 94 dní
- husy 140 dní
- krůty 140 dní
- holubi a křepelky 28 dní

4.7.2 Původ chovných zvířat

Použití chovných zvířat pocházejících z transferu embryí by mělo být zamezeno.

Chov se nemá opírat o permanentní nákup chovných zvířat neekologického původu.

4.7.3 Rozmnožování

Je třeba usilovat o rozmnožování prostřednictvím přirozeného oplodnění.

Umělá inseminace může být použita za účelem šlechtitelského zlepšení zvířat.

Transfer embryí je zakázán.

4.8 Nákup zvířat

4.8.1 Zásady

Zvířata jsou nakupována z podniků svazu PRO-BIO; nejsou-li u nich k dispozici, pak z podniků EZ .

Výjimku tvoří jen zvířata, která prokazatelně nelze opatřit z těchto podniků a na které udělí výjimku svaz PRO-BIO. Výjimce podléhají jen případy uvedené v ustanovení 4.8.2. V tomto případě je třeba dbát na přechodné lhůty (viz. NR 2092/91 nejkratší doby chovu zvířat)

4.8.2 Výjimka pro nákup konvenčních zvířat

4.8.2.1 Skot

Při zakládání stáda smí být nakoupena telata po odstavení, nejpozději však do stáří 6 měsíců.

Mladé jalovice před prvním otelením a chovní býci smí být nakupováni ročně až do 10 % stavu dospělých zvířat. Tento procentuální podíl může být při podstatném zvyšování stavu, při přechodu na jiné plemeno nebo při výstavbě nového podnikového odvětví zvýšen na 40 %.

Použití obchodní/svazové známky PRO-BIO pro skot narozený v konvenčních podnicích a/nebo odchovaný za použití krmiva neodpovídajícího těmto směrnici není dovoleno.

4.8.2.2 Prasata

Odstavená selata určená k chovu se smí nakupovat do váhy 35 kg. Měla by pocházet z ustájení s podestýlkou.

Mladé prasnice před prvním oprášením a chovní kanci smí být nakupováni ročně až do 10 % stavu dospělých prasat. Tento procentuální podíl může být při zásadním rozšiřování stavu, přechodu na jiné plemeno nebo budování nového podnikového odvětví zvýšen na 40 %.

4.8.2.3 Ovce a kozy

Při prvotním budování stáda smí být po odstavení nakoupena jehňata a kůzlata samičího pohlaví, nejpozději však do stáří 60 dní.

Mladá samičí zvířata před prvním okocněním a chovní kozli a berani smí být nakupováni ročně až do 10 % stavu dospělých zvířat. Tento procentuální podíl může být při zásadním rozšiřování stavu, přechodu na jiné plemeno nebo budování nového podnikového odvětví zvýšen na 40 %.

4.8.2.4 Drůbež

Smí být zastaveny jen kuřice, které pocházejí z ekologicky hospodařících podniků. Tyto podniky musí dodržovat směrnice svazu PRO-BIO týkající se odchovu kuřic (viz 4.2.5.2).

Ve stavech nad 100 nosnic smí být nakupovány kuřice do 18. týdne života (jen s povolením kontrolního úřadu).

U drůbeže ve výkrmu smí být nakoupena jen zvířata do stáří dvou dnů.

Je třeba postarat se o to, aby plemeno bylo vhodné pro výkrm s výběhem.

U drobné drůbeže smí být nakupována chovná zvířata, za účelem prvotního budování stavu bez omezení, v jiných případech ročně až do 10 % stavu. Křepelky nesmí být starší než tři dny.

4.9 Označování zvířat

Všechna hospodářská zvířata chovaná v podniku musí být jednoznačně identifikovatelná.

Proto je třeba všechna zvířata popř. skupiny zvířat označit a je třeba vést soupis stáda.

4.11 Rybníkářství-chov ryb

4.11.1 Obecná ustanovení

Obecné části směrnic svazu PRO-BIO jsou závazné i pro rybníkářství, nejsou-li v následujících bodech uvedeny výjimky.

4.11.2 Formy chovu

4.11.2.1 Obecné požadavky na chov

Ryby smí být vysazovány jen do přirozených a přírodní charakter majících vodstev jako zemních nádrží a rybníků a v nich odchovávány. Potahování fóliemi a chov v síťových ohradách nejsou povoleny. Volná migrace ryb žijících v přirozených vodstvech by neměla být rybníkem znemožněna. U nových staveb a přestaveb je předepsáno vytvoření bočního příkopu-přivaděče.. Pro rozmnožování platí zvláštní ustanovení (viz bod 4.11.9).

4.11.2.2 Sádkování

K sádkování slouží rybníky s pokud možno malou vrstvou organického bahna na dně, resp. vhodné nádoby. Doba pobytu ryb v sádkách má být co nejkratší.

4.11.3 Kvalita vody

Pro přítokovou vodu platí následující minimální požadavky:

- nezatížená nebo jen nepatrně zatížená odpadní vodou
- žádné povážlivé zatížení pocházející z opatření ochrany rostlin a hnojení v zemědělství
- dostatečný obsah kyslíku

Jakost vodstva se používáním za účelem rybníkářství nesmí mezi přítokem a odtokem podstatně zhoršovat. K posouzení kvality vody se použijí zákonem stanovené jakostní třídy. Provzdušňování vody je povoleno jen v extrémních situacích za účelem zachování života a nikoli ke zvýšení přírůstků.

4.11.4 Obhospodařování rybníku

4.11.4.1 Vypouštění

Při výlovu a následném vypuštění rybníku musí být vhodnými hradicími opatřeními zajištěno, aby bahno nebylo vynášeno do odtoku.

4.11.4.2 Hnojení a vápnění

Jako hnojiva jsou povolena jen organická hnojiva podle 10.1.1 a 10.1.2, jakož i uhličitán vápenatý a kamenné moučky. Použití páleného vápna za účelem hnojení není povoleno.

4.11.4.3 Omezující vodní rostliny

Omezující vodní rostliny smí být odstraňovány jen biologicky nebo mechanicky. Chemické přípravky nejsou povoleny. Vypalování hrází není dovoleno.

4.11.4.4 Vytvoření biotopu

Podnik je povinen ponechat v rybníku biotopové struktury a možnosti úkrytu pro flóru a faunu (směrná hodnota v celém podniku: 5 % rybníční plochy). U minimálně 20 % pobřežního pásma je třeba ponechat 1,5 m širokou zónu mělčiny a rákosiny.

4.11.5 Osazení rybami

Osazení rybami se má co do své výše řídit místními podmínkami a přirozeným výnosovým potenciálem rybníka. Pro osazení rybami platí následující horní hranice:

- kapři/ha: 3000 K1 nebo 600 K2.

Při smíšeném osazení s línou a jinými nedravými rybami je třeba hodnoty přizpůsobit podle váhy ryb. Osazení dravými rybami je třeba přizpůsobit přirozenému výskytu potravy. Při osazování je třeba vysadit více druhů ryb.

4.11.6 Krmení

Základem krmení ryb je přirozená nabídka potravy v rybníku, kterou musí být pokryta převážná část (více než 50 %) celkové potřeby krmiva produkčního postupu. Prostřednictvím příkrmování rostlinných krmiv má být optimálně využívána přirozená produkce rybníka. Příkrmování se provádí výlučně vlastním podnikovým krmivem, resp. krmivem z podniků svazu PRO-BIO; pokud zde není k dispozici, pak krmivem z jiných ekologických podniků v souladu s předpisy svazu PRO-BIO.

4.11.7 Zacházení s rybami

Sádkování, transport, výlov a zabíjení musí být prováděny tak, aby ryby nebyly vystaveny zbytečnému zatížení nebo stresu. Ryby nesmí být zabíjeny udušením.

4.11.8 Zdraví ryb

Jako ošetření ryb jsou povoleny ponorné lázně s kuchyňskou solí, páleným vápnem nebo manganistanem draselným. Použití páleného vápna je nadto při akutním nebezpečí přípustné jako prostředek k ošetření ryb a po výskytu nemoci jako hygienický prostředek k aplikaci na mokré rybníční dno po výlovu, resp. před napuštěním rybníka. Při použití léků, u nichž je povinný jejich předpis, je třeba zdvojnásobit ochrannou lhůtu, než jsou ryby uvedeny do oběhu. Veškerá ošetření je třeba zaznamenat do knihy ošetření.

4.11.9 Rozmnožování a plemenitba ryb

Cílem plemenitby v rybníkářství jsou zdravé, výkonné stanoviště přizpůsobené ryby, které jsou v daném regionu doma.

Použití hormonů není povoleno.

4.11.10 Nákup ryb

Pokud je k dispozici, musí být násada ryb nakupována u podniků svazu PRO-BIO; pokud zde k dispozici není, musí být nakupována z jiných ekologických podniků v souladu s předpisy svazu PRO-BIO. Ryby nakoupené z konvenčních podniků musí přinejmenším dvě třetiny svého života strávit v podniku svazu PRO-BIO, aby mohly být prodávány pod obchodní/svazovou známkou PRO-BIO.

4.11.11 Přechodné období

V přechodném období probíhá přizpůsobování rybníkářství směrnícím. Na začátku přechodného období je třeba vodstvo a stanoviště vyšetřit z hlediska jeho vhodnosti. Konverze probíhá zpravidla plynule ve dvou letech, za max. 5 let musí všechny produkční jednotky vstoupit do konverze. Používání obchodní/svazové známky PRO-BIO je možné, jakmile je celý produkční postup (resp. jedna kompletní produkční jednotka) konvertován a ryby byly chovány alespoň 2/3 svého života za dodržení těchto směrnic. Při konverzi celého podniku se všemi produkčními odvětvími v jednom kroku je po 24 měsících povoleno použití obchodní/svazové známky PRO-BIO pro všechny ryby, které se na začátku konverze nacházely v podniku.

5. Zahradnictví a trvalé kultury

Obecné části těchto směrnic jsou závazné i pro zahradnictví a trvalé kultury, nejsou-li v následujících bodech uvedeny výjimky.

V podnicích bez chovu zvířat musí být pěstováním leguminóz zajištěno zásobení dusíkem pokud možno z vlastního podniku. Nezbytné a přípustné množství dusíkatého hnojiva přesahující tento rámec smí být nakoupeno jako cizí organické doplňkové hnojivo.

5.1 Zelinářství

5.1.1 Hnojení

Celkové množství statkových hnojiv a organických doplňkových hnojiv použité při polním pěstování zeleniny nesmí překročit 110 kg dusíku na ha a rok. Ve skleníku je za zvláštního přihlídnutí k problematice dusičnanů přípustné použití až 330 kg dusíku na hektar a rok.

Obecně má v zelinářství zvláštní význam bod 3.4.5. Ke kontrole dynamiky dusíku v půdě doporučujeme pravidelné provádění vyšetření obsahu N min.

5.1.2 Zeminy a substráty

Pěstování zeleniny na minerální vlně, hydroponie, technika živného filmu, pěstování na tenké vrstvě a podobné postupy nejsou povoleny, stejně jako pěstování v pytlích a kontejnerech. Přípustné je pěstování hrnkových bylin a podobných produktů, u nichž je nádoba prodávána spolu s rostlinou.

Pěstování čekankových puků ve vodě je možné.

Použití rašeliny k obohacení půdy organickou hmotou není povoleno. Stejně tak je zakázáno použití styromulu a jiných syntetických látek na půdy a v substrátech.

5.1.3 Propařování ploch a zemin

Zeminy a substráty smí být propařovány. Mělké propařování půdy za účelem regulace doprovodné flóry je přípustné. Hluboké propařování k odmoření půdy je přípustné jenom tehdy, nelze-li problém s ochranou rostlin vyřešit pomocí jiných opatření, jako je např. osevní postup; tento postup vyžaduje zvláštní povolení svazu PRO-BIO.

5.1.4 Pěstování pod sklem a plasty

Vytápění skleníků a fóliovníků je zpravidla třeba omezit na přiměřené prodloužení pěstební doby na podzim a na urychlení na jaře. V zimě mají být produkční plochy udržovány pouze v bezmrazém stavu (asi 5 °C). Výjimku představuje pěstování přísady, rychlení a pěstování hrnkových bylin. Při výběru topného systému a používaného paliva je třeba brát ohled na akceptovatelnost z hlediska životního prostředí. Je třeba dbát na dobrou tepelnou izolaci těchto staveb.

5.1.5 Použití technických mulčovacích materiálů

V kterýkoli okamžik smí být nanejvýš 5 % zelinářsky užívaných polních (venkovních) ploch zakryto mulčovací fólií, textilií nebo papírem. Podniky s méně než 4 ha ploch zeleniny mohou uvedenými materiály namulčovat až 2000 m².

5.1.6 Sklizeň a posklizňová úprava

Při výběru sklizňové metody a termínu, jakož i při úpravě sklizených produktů je základním pravidlem docílení a zachování optimální kvality pro lidskou výživu.

5.2 Pěstování bylin

5.2.1 Úvodní poznámky

Léčivé a kořeninové rostliny jakožto skupina zvláštních plodin kladou vysoké nároky na pěstování a posklizňovou úpravu. Jejich používání, zejména v přírodním lékařství, fytomedicíně a kosmetice, vyžaduje detailní odborné znalosti, aby byla zajištěna žádaná účinnost surovin.

5.2.2 Pěstební poradenství

K docílení žádaného obsahu účinných látek je třeba pokud možno optimálně přizpůsobit výběr stanoviště, hnojení, osevní postup a úpravu různým požadavkům jednotlivých druhů. Proto by si měl podnik před zahájením produkce léčivých a kořeninových rostlin nechat poradit.

5.2.3 Výběr stanoviště

Vzhledem ke zvláštnímu významu léčivých bylin připadá zvláštní význam stanovišti (viz 2.2.1). Vzdálenost od silnic by měla činit minimálně 50 m, od polních cest 5 m, není-li zde vhodná ochranná výsadba.

5.2.4 Hnojení

Aplikace kejdy nebo močůvky k plodinám je v době sklizně zakázána. Čerstvá mrva smí být aplikována jen do začátku vegetace.

5.2.5 Posklizňová úprava

Při posklizňové úpravě je hlavní zásadou zachování vysoké kvality. Posklizňové zařízení musí být uzpůsobeno tak, aby bylo zajištěno maximálně šetrné zacházení se sklizeným materiálem a aby se k tomuto materiálu nedostaly žádné škodlivé látky (např. maziva).

5.2.6 Sušení

Sklizený materiál určený k získání drogy musí být bezprostředně po posklizňové úpravě dopraven do sušicího zařízení. Zdravotně závadné materiály jako např. PVC a napuštěná dřevotříska nesmí být používány. Pozinkované ocelové díly by neměly být používány. Sušicí prostor by měl být v sobě uzavřený.

Přímé vytápění olejem a dřevem nebo odebírání vlhkosti chemickými přísadami je zakázáno. Při sušení nesmí teplota překročit kritický bod, při němž dochází ke snížení kvality. Droga musí být usušena natolik, aby byla zajištěna trvanlivost (ideální je 8%). Různé druhy rostlin nesmí být sušeny současně nad sebou resp. pod sebou, pokud se mohou negativně ovlivňovat.

5.2.7 Úprava a balení

Hlavní zásadou úpravy je šetrnost vůči účinným látkám. Přílišné rozdrobení nebo rozdrčení je z těchto důvodů nežádoucí.

Úprava a zabalení drogy mají být provedeny pokud možno ihned po usušení. Před naplněním do obalů musí být droga nejprve zchlazena na venkovní teplotu.

Obalový materiál nesmí do drogy uvolňovat žádné nežádoucí látky a musí ji chránit před působením světla (viz 7.5).

5.2.8 Skladování

Skladovací prostor musí být chráněn před světlem, suchý a pokud možno chladný. Týdenní kontrola vlhkosti a případného napadení uskladněného materiálu houbami a škůdci je nezbytná. Drogy různého druhu nesmí být v materiálu propustném pro vzduch skladovány na sobě.

5.5 Ovocnářství

5.5.1 Zásady

Pěstování ovoce klade jakožto intenzivní trvalá kultura zvláštní nároky na utváření celého podniku. Předpoklady pro úspěšnou organicko-biologickou produkci ovoce jsou:

- výběr vhodných odrůd, podnoží a forem vedení,
- vytvoření a zachovávání ekologické rovnováhy mezi škodlivými a užitečnými organismy,
- vytvoření příznivého mikroklimatu v sadu
- použití opatření posilujících zdraví rostlin a předcházejících výskytu chorob a škůdců.

5.5.2 Hnojení

Celkové množství použitého dusíkatého hnojiva (viz 10.1) nesmí překročit 90 kg N/ha plochy sadu a rok. V podnicích bez chovu zvířat smí být toto množství nakoupeno.

5.5.3 Opěrný materiál

Tropické nebo subtropické dřeviny nesmí být jako opěrný materiál použity. Tropické traviny bambus a tonkin jsou povoleny.

5.6 Vinařství

5.6.1 Kultivace půdy, ozelenění a hnojení

Aby byly omezeny problémy a nevýhody vinice jako monokultury a aby byla v rámci extenzivního obhospodařování zajištěna produkce vysoce kvalitních hroznů, šťávy a vína, musí být plodící vinice celoročně ozeleněná. Ozelenění je třeba mechanickými prostředky regulovat tak, aby byla zachována druhově bohatá směs a pomocí kvetoucích rostlin aby bylo podpořeno výskyt užitečných organismů.

Pro speciální opatření kultivace půdy, za sucha v létě a při péči o mladé vinice lze ozelenění dočasně zaorat. Je-li půda déle než tři měsíce ponechána nezarostlá, musí být dojíti k jejímu zakrytí organickým materiálem. Nové výsevy musí sestávat z druhově bohaté směsky, jejíž podstatnou součástí jsou leguminózy. Přitom je třeba dbát na bilanci N. U vinic na velmi svažitéch pozemcích se skeletovitou půdou je třeba postupovat podle místních podmínek.

Změny v celoročním, celoplošném ozelenění je třeba zaznamenat do kontrolního formuláře.

Ve vinařství nesmí dusíkaté hnojení v tříletém turnusu překročit celkové množství 150 kg N/ha, přičemž v roce hnojení smí být rostlinám přístupno max. 70 kg N/ha.

5.6.2 Opěrný materiál

Tropické nebo subtropické dřeviny nesmí být jako opěrný materiál použity.

5.6.3 Ochrana rostlin

Ve smyslu preventivní péče o rostliny mají být všechna kultivační opatření ve vinici prováděna tak, aby byla zvyšována odolnost révy, snižován tlak škodlivých původců a podporovány užitečné organismy. Bezpodmínečně je proto třeba dbát na stanovišti přizpůsobený výběr odrůd révy vinné, výchovu révy a vytváření hlavy, práci s listím, výživu révy a kultivaci půdy. Jako přímý prostředek ochrany rostlin a ke zvýšení samoregulace v ekosystému vinice a vlastní odolnosti révy mohou být použity prostředky podle přílohy 10.2.

I v případě nadpodnikových opatření ochrany rostlin prováděných ze vzduchu podléhá celý podnik zde popsaným směrnícím. Se svazem PRO-BIO je třeba písemně stanovit, které parcely mohou být považovány za ohrožené použitím pesticidů a úletem pesticidů od vrtulníků. Hrozny z těchto ploch stejně jako produkty z těchto hroznů zhotovené, jako je šťáva a víno, nesmí být prodávány pod obchodní/svazovou známkou PRO-BIO.

5.6.4 Ekologické niky

Každý vinařský podnik má povinnost na části své plochy vinic smysluplně založit a udržovat ekologické niky. Je třeba usilovat o jejich rozsah alespoň jednoho procenta plochy vinice. Ekologické niky musí být, aby narušily monokulturu, rozděleny na více ploch. Je třeba brát ohled na okolní situaci a společná opatření ochrany přírody.

5.8 Okrasné rostliny, trvalky a dřeviny

5.8.1 Hnojení a kultivace půdy

Na venkovních plochách je použití dusíkatých hnojiv v školkových výsadbách omezeno na 90 kg N/ha a rok, jinak na 110 kg N/ha a rok. Ke kontrole dynamiky dusíku v půdě doporučujeme každoroční provádění vyšetření obsahu N min.

Na plochách, které budou pravděpodobně ležet ladem déle než 12 týdnů vegetační doby, stejně jako přes zimu, je třeba pěstovat zelené hnojení.

5.8.2 Uzavření povrchu

Uzavření venkovních ploch (vydlážděním) určených k umístování květináčů a kontejnerů je přípustné jen za účelem opětovného použití vody.

5.8.3 Zdraví rostlin a regulace doprovodné flóry

V podnicích zaměřených na pěstování okrasných rostlin, trvalek a ve školkařských podnicích mají ústřední význam opatření preventivní ochrany rostlin. Ta zahrnují mj. výběr vhodných, odolných odrůd, výběr zdravého osiva a sadby, optimální pěstování plodiny za vhodné hustoty porostu, přizpůsobený osevni postup, hnojení a hospodaření s humusem.

V podniku musí být učiněna opatření, která posílí autoregulační schopnosti ekosystému (viz 3.6).

Regulace doprovodné flóry se provádí podle bodu 3.8. Ve sklenících je přípustné mělké propařování proti plevelům; hluboké propařování je přípustné jenom tehdy, nelze-li problém vyřešit jinými opatřeními, jako je např. střídání plodin. Hluboké propařování a propařování venkovních ploch vyžaduje výslovné povolení svazu PRO-BIO.

5.8.4 Sazenice

Nelze-li získat ekologicky vypěstované sazenice (viz 3.5), lze s povolením svazu PRO-BIO použít sazenice konvenčního původu. Tyto konvenční sazenice musí na zvláštních plochách projít konverzí. Mají-li být prodány před uplynutím přechodného období, nesmí být nabízeny jako biozboží, použití obchodní/svazové známky PRO-BIO je pak vyloučeno.

5.8.5 Nákup a obchodní zboží

Je-li nakupováno konvenční hotové zboží, musí být v podniku kdykoli (prodej, zakládání do půdy, další pěstování atd.) poznatelné. To je třeba zajistit vhodnými opatřeními (např. etiketování, oddělený záhon nebo úsek).

V přepočtu na obrat prodaných rostlinných produktů musí převážná část pocházet z ekologické produkce.

5.8.6 Zeminy a substráty

Usiluje se o co možná největší omezení použití rašeliny. Podíl rašeliny v substrátech smí být maximálně 50 objemových procent u stromkových školek, trvalek a okrasných rostlin a maximálně 80 objemových procent u zeminy pro sazenice. U rostlin, které při pěstování vyžadují nízkou hodnotu pH, se lze od tohoto pravidla odchýlit.

Nakoupené komposty, náhražky rašeliny a příměsi musí být prověřeny z hlediska své akceptovatelnosti pro životní prostředí, zejména z hlediska obsahu škodlivých látek.

Syntetické příměsi (např. styromul, hygromul) a minerální vlna nejsou povoleny.

Zeminy a substráty smí být propařovány.

5.8.7 Kultivační nádoby

Je třeba usilovat o kultivační nádoby z rozložitelného materiálu (např. starý papír, dřevné vlákno, len, juta, konopí) nebo z hlíny. Umělohmotné květináče a misky musí být ze stabilního materiálu, který umožňuje opakované použití, a musí být recyklovatelné. Nádoby z PVC nejsou povoleny. Stávající květináče, které těmto požadavkům nevyhovují, smí být spotřebovány během přechodného období.

6. Uskladnění

Produkty označené jako PRO-BIO musí být skladovány tak, aby skladováním nebyla snížena jejich kvalita.

Je zakázáno ošetření sklizených produktů chemickými prostředky na ochranu při skladování (insekticidy, fungicidy apod.) a skladování v nádobách z materiálů se zdravotně závadnými látkami, praní uskladněných produktů chemickými čistícími prostředky, dozrávání pomocí chemických látek, použití prostředků na zpomalení klíčení a radioaktivní ozařování. Čištění skladovacích zařízení je třeba provádět prostředky, které vylučují zatížení skladovaných produktů škodlivými látkami.

7. Zpracování

7.1 Cíle zpracovatelských směrnic

Zpracovatelé produktů PRO-BIO pokračují v úsilí ekologických zemědělců o dlouhodobé zachování přirozených životních podmínek rostlin, zvířat a lidí. Produkty PRO-BIO podle těchto směrnic se vyznačují vysokou chuťovou kvalitou a také vysokou hodnotou zdravotní, ekologickou a kulturní. Zpracovatelské směrnice mají ve smyslu plnohodnotné výživy zajistit vysoký kvalitativní standard konečných produktů z hlediska fyziologie výživy a ekologie, se zřetelem na sociální akceptovatelnost obchodních a zpracovatelských kroků. Cílem těchto směrnic je rovněž co největší transparentnost, a to především pro spotřebitele.

7.2 Oblast platnosti zpracovatelských směrnic

Všichni zpracovatelé PRO-BIO, producentské podniky s vlastním zpracováním a podniky zpracovávající ve službě jsou povinni dodržovat tyto směrnice.

Zpracovatelé ve smyslu těchto směrnic jsou fyzické a právnické osoby, které čištěním, zpracováním nebo plněním produktů PRO-BIO vytvářejí zisk a uzavřely s PRO-BIO Svazem smlouvu o užívání obchodní známky.

Vedle obecných zpracovatelských směrnic platí směrnice specifické pro daný produkt, které jsou stanoveny buď ve smlouvě nebo v oborových směrnících.

Příslušné oborové směrnice obsahují zejména ustanovení týkající se oblasti platnosti, přísad a pomocných látek a postupů při zpracování, obalů, hygieny, deklarace a garance kvality.

7.3 Přísady a pomocné látky pro zpracování

7.3.1 Přísady ze zemědělské produkce

Pro zpracované produkty PRO-BIO jsou v zásadě povoleny jen přísady z produkce PRO-BIO. Je třeba je odebírat od výrobců a zpracovatelských podniků, které jsou s PRO-BIO Svazem spojeny producentskou nebo zpracovatelskou smlouvou.

Použití cizích přísad z ekologické produkce je pro zpracovatelské podniky možné ve zdůvodněných výjimečných případech v omezeném rozsahu, pokud tyto přísady:

- nejsou vyráběny výrobními a zpracovatelskými podniky PRO-BIO,
- nejsou u výrobních a zpracovatelských podniků PRO-BIO prokazatelně k dispozici.

Zpracovatel musí před použitím cizích přísad z ekologické produkce podat formální žádost o udělení výjimky u svazu PRO-BIO ; nemusí tak učinit, pokud PRO-BIO udělil pro určité zboží resp. skupiny zboží (např. semena, koření, exotické ovoce) povolení k používání, které bylo zpracovatelům oznámeno. Udělení výjimky je vždy časově a množstevně omezeno.

Předpokladem použití cizích přísad z ekologické produkce je, aby byly svazem PRO-BIO uznány. PRO-BIO postupuje při povolování cizích přísad podle následující priority:

1. Přísady popř. zboží z podniků, certifikovaných organizacemi akreditovanými u IFOAM nebo jinými organizacemi uznanými svazem PRO-BIO.
  2. Přísady popř. zboží z podniků, hospodařících alespoň v souladu s NR 2092/91.
- Použití přísad z konvenční produkce není zásadně přípustné. Jestliže prokazatelně nejsou k dispozici přísady z ekologické produkce, mohou být ve výjimečném případě použity odpovídající konvenční přísady až do podílu max. 5 %, jsou-li uvedeny v NR (ES) č. 2092/91, příloha VI, část C. Produkt označený jako PRO-BIO však nesmí zároveň obsahovat ekologicky vyprodukovanou přísadu a stejnou přísadu vyprodukovanou konvenčně.

7.3.2 Další přísady a pomocné látky

Smí být použity jen přísady, přídatné látky a pomocné látky, nezpůsobující žádné zatížení, které by poškozovalo zdraví. Voda a sůl mohou být v produktech označených jako PRO-BIO použity, při výpočtu procentuálního podílu ekologicky vyprodukovaných přísad však nejsou brány v potaz.

Přísady, přídatné látky a pomocné látky povolené pro výrobu produktů PRO-BIO jsou uvedeny v produktově specifických zpracovatelských směrnících svazu PRO-BIO v pozitivních seznamech. Pokud by u některých produktů žádná pravidla neexistovala, je určující příloha IV, část A a B Nařízení rady (ES) 2092/91 a příloha 4 Základních směrnic IFOAM.

Pro produkty PRO-BIO jsou minerály (včetně stopových prvků), vitaminy, aminokyseliny a jiné dusíkaté sloučeniny přípustné jenom tehdy, je-li jejich použití v příslušných potravinách předeepsáno zákonem a povoleno svazem PRO-BIO.

7.4 Zpracování-všeobecné zásady

Při zpracování surovin je třeba používat postupy, které – podle stanoviska vědy – optimálně zachovávají látky obsažené v potravinách a odpovídají smyslu plnohodnotné výživy. To je třeba zajistit použitím zpracovatelských postupů a technik, které jsou co do své podstaty biologické, fyzikální a mechanické povahy.

Jako extrakční činidla smí být použita jen voda, etanol, rostlinné oleje, oxid uhličitý a dusík, jejichž kvalita je přiměřená účelu použití. Postupy musí zajišťovat pokud možno šetrné zacházení se zdroji jako voda, vzduch a paliva.

Příslušné oborové směrnice obsahují doporučení pro zpracovatelské postupy a zařízení.

Zpracovatel má učinit všechna nezbytná opatření, která:

- zajistí identitu produktů nebo partií označovaných jako PRO-BIO a jasné označování produktu jakož i obalů, nádob, transportních prostředků, dokumentace doprovázející zboží atd.,
- zabráni smíchání, znečištění nebo záměně produktů PRO-BIO a produktů, které jako PRO-BIO označeny nejsou,
- zabráni znečištění produktů PRO-BIO škodlivými látkami a rezidui, včetně znečištění v důsledku čištění a dekontaminace; pokud je to zapotřebí, je třeba výrobní prostory a zařízení důkladně očistit a desinfikovat.

Zpracovatel se musí postarat o to, aby tato opatření na zajištění kvality byla provedena také na předcházejícím stupni zpracování, včetně produkce ve službě a na zakázku. Zejména podniky, které vedle produktů PRO-BIO zpracovávají, uskladňují nebo transportují také konvenční produkty, mají transportní prostředky, skladovací prostory a nádoby (sila), zařízení nebo nářadí před přijetím produktů PRO-BIO úplně a pečlivě vyčistit.

Při hubení škůdců musí kdykoli vyloučeno, že produkty PRO-BIO přijdou do přímého nebo nepřímého styku s nedovolenými látkami (např. pesticidy). Pokud byly použity nedovolené látky nebo metody bezprostředně na potraviny nebo skladovaný materiál, nesmí být dotyčné produkty prodávány jako produkty PRO-BIO. Zpracovatel musí učinit nezbytná bezpečnostní opatření, aby zabránil kontaminaci, včetně odstranění produktů PRO-BIO ze skladu nebo ze zpracovatelského zařízení. Použití nedovolených látek na zařízení a nářadí nesmí produkty PRO-BIO, které se v nich nebo jejich pomocí vyrábějí, kontaminovat těmito látkami.

V případě pochybností je třeba, aby zpracovatel produkty vyšetřil z hlediska možného zatížení rezidui. Opatření na hubení škůdců povolená ve smluvních podnicích svazu PRO-BIO jsou uvedena ve směrnících PRO-BIO k hubení škůdců ve skladovacích a provozních prostorách.

7.5 Obalové materiály

Výběr obalových materiálů se řídí následujícími kritérii:

- Obalové materiály musí být fyziologicky nezávadné, zejména z hlediska migrace látek poškozujících zdraví do potravin, a co do výroby pokud možno šetrné vůči životnímu prostředí.
- Nesmí být používány obalové materiály ani skladovací prostory, síla nebo jiné skladovací nádoby, které obsahují syntetické fungicidy, konzervační nebo desinsekční prostředky. Produkty nesmí být baleny do použitých pytlů nebo nádob, které přišly do styku s látkami, které mohou negativně ovlivnit nezávadnost produktů PRO-BIO nebo jejich přísad.
- Nákladnost obalů musí být redukována na technologicky nezbytné minimum. Přitom mají ekologické požadavky přednost před hledisky marketingově-technickými a nákladovými.
- Obalové materiály mají být recyklovatelné v rámci zhodnocování odpadů.
- Těžce odbouratelné umělé hmoty (jako např. PVC), popř. umělé hmoty vyráběné neakceptovatelně neekologicky se nesmí používat.
- Hliník, popř. fólie či kombinované obaly hliník obsahující smí být použity jen po výslovném povolení svazem PRO-BIO. Zpracovatel je povinen usilovat o vhodné alternativy.
- Jednorázové obaly se nepoužívají, jsou-li vratné obaly možné a smysluplné.

Příslušné oborové směrnice obsahují doporučení/pozitivní seznamy pro obalové materiály.

7.6 Označování zpracovaných produktů PRO-BIO

Při navrhování obalů musí být dodrženy „Směrnice pro navrhování obalů pro produkty PRO-BIO“ v momentálně platném znění, aby byl spotřebitelům prezentován snadno rozpoznatelný komplexní sortiment .

Označení a deklaráce musí odpovídat ustanovením zákona o potravinách a spotřebních předmětech. Přísady produktů PRO-BIO je třeba úplným způsobem deklarovat, u směsných produktů v pořadí jejich váhových podílů. Byliny a koření mohou být na seznamu přísad uvedeny souborným označením, pokud je jejich podíl na celkové váze produktu menší než 2 %. Musí být zřejmé, které přísady pocházejí z ekologické produkce a které ne.

Jsou-li použity přídatné látky, je třeba je vždy uvést v seznamu přísad označením produktu, resp. názvem. Označení třídy přídatné látky není dostačující.

7.7 Uskladnění a transport

Všeobecná ustanovení jsou uvedena o oddíle 6 směrnic svazu . Produkty označené jako PRO-BIO a produkty, které takto označit nelze, nesmí být společně skladovány ani transportovány; výjimkou je případ, kdy jsou produkty PRO-BIO jednoznačně označeny a fyzicky odděleny. K řízení skladovacích podmínek jsou povoleny: kontrolovaná atmosféry, kontrola teploty, sušení a regulace vlhkosti. Další podrobnosti jsou určeny v oborových směrnících.

7.8 Transparentnost a identifikace produktu

7.8.1 Zpětné vzorky

Zpracovatel je povinen odebrat z každé dodané partie surovin rezervní vzorek a označit ho datem dodávky a jménem dodavatele. Navíc je třeba uchovat také vzorky hotových tovarů, resp. polotovarů zhotovených z těchto surovin. Rezervní vzorky je třeba uchovat do vypršení data minimální trvanlivosti hotového produktu z této suroviny vyrobeného, popřípadě, pokud údaj o datu minimální trvanlivosti není nezbytný, po přiměřenou dobu.

Výjimky z tohoto pravidla mohou být povoleny pro určité produkty nebo zpracovatelské oblasti (např. suroviny snadno podléhající zkáze) v příslušných oborových směrnících nebo v jednotlivých dohodách, není-li výše uvedená povinnost odebrání vzorku ekonomicky únosná nebo prakticky proveditelná.

7.8.2 Identifikace surovin

Každý zpracovatel je povinen zajistit prostřednictvím vhodných opatření v rámci podnikové garance kvality, že dodavatelé surovin PRO-BIO mohou být kdykoli identifikováni.

7.9 Provedení a kontrola

7.9.1 Kompetence ve svazu PRO-BIO

Všeobecné zpracovatelské směrnice stejně jako směrnice oborově specifické jsou co do podstatných částí svého obsahu schvalovány Valnou hromadou Svazu.

Odborná komise zodpovědná za zpracovatelské směrnice, popř. její subkomise, v níž poradně spolupůsobí také zástupci smluvních zpracovatelů z jednotlivých produktových oblastí, vypracovává a neustále ověřuje oborově specifické zpracovatelské směrnice. Odborná komise má také za úkol poradně působit v otázce změn a rozšíření těchto směrnic a podávat v tomto smyslu návrhy. Rada Svazu může rozhodnout o změnách oborových směrnic, pokud nejsou cíle a obsah směrnic dotčeny natolik podstatně, že by o změnách musela rozhodnout Valná hromada Svazu.

7.9.2 Změna zpracovávaného produktu

Každý zpracovatel je povinen oznámit včas svazu PRO-BIO podstatné změny týkající se zpracování, přísad, obalu a úpravy svých produktů v rámci zpracovatelských směrnic a směrnic pro navrhování obalů.

Nové produkty nebo plánované změny stávajících produktů, které nelze bezprostředně uvést v soulad s ustanoveními všeobecných a oborově specifických zpracovatelských směrnic, vyžadují povolení svazem PRO-BIO. Je třeba podat žádost u příslušné odborné komise, která žádosti posuzuje a rozhoduje. V případě potřeby musí zpracovatel uvést veškeré součásti produktu a metody zpracování.

Při rozdílnosti názorů bude učiněn pokus dospět ve shodě se zpracovatelem na základě zpracovatelských směrnic k přijatelnému řešení. Nezdáří-li se to, rozhodne o postupu Rada Svazu.

7.9.3 Kontrola

Každý zpracovatel je pravidelně podrobován kontrole dodržování všeobecných a oborově specifických zpracovatelských směrnic. Zpracovatel je povinen předložit osobám popř. kontrolním organizacím pověřeným Svazem kontrolou podklady a záznamy, které jsou pro kontrolu nezbytné.

Osoby popř. kontrolní organizace pověřené svazem kontrolou jsou povinovány mlčenlivostí vůči třetím osobám. Při důvodném podezření je svaz PRO-BIO oprávněn daný podnik bez předchozího ohlášení zkontrolovat během obvyklé pracovní doby.

Zpracovatel dá svazu k dispozici výsledky kontroly podle NR(ES) 2092/91, tak aby na nich mohla kontrola svazu stavět.

Výroba produktů ve službě nebo na zakázku, prováděná jinými podniky (dceřiné společnosti) vyžaduje předchozí přihlášení u svazu PRO-BIO. Od příjemce zakázky je třeba získat prohlášení (podle předlohy svazu), v němž se zavazuje dodržovat směrnice svazu PRO-BIO a zabezpečit kontrolní oprávnění svazu PRO-BIO. Smluvní podnik svazu nese odpovědnost za to, že výroba produktů prováděná na zakázku probíhá v souladu se směrnicemi svazu, zejména co se týče původu a kvality použitých surovin a přísad, a zajišťuje to, aby vyrobené produkty nebyly prodávány samotným příjemcem zakázky za použití obchodní známky PRO-BIO.

7. 10 Kontrola škodlivých látek

V důsledku všeobecného znečištění životního prostředí se mohou škodlivé látky dostat i do produktů PRO-BIO. Všichni zpracovatelé PRO-BIO mají proto povinnost zvýšené péče a namátkově kontrolují své zpracované produkty na možnou přítomnost škodlivých látek. Na tomto základu je třeba zřídit podle konceptu HACCP program systematického zjišťování škodlivin u produktů PRO-BIO. Rozbory škodlivin musí být prováděny uznanými zkušebními laboratořemi podle stavu techniky ohledně odběru vzorků, rozsahu vzorků, analytického programu a analytické metody. Výsledky rozborů škodlivin je třeba dokumentovat a na požádání zpřístupnit svazu PRO-BIO nebo oprávněné kontrolní organizaci. Přitom je třeba dbát na povinnost informování a ohlášení podle kapitoly 7.11.

8. PROGRAM PRO OSVĚDČENÍ HOSPODAŘENÍ A VÝROBY PODLE SMĚRNICE SVAZU PRO-BIO

8.1. Přihláška do Programu

(1) Přihlášku do Programu (formulář v příloze) podává Člen svazu PRO-BIO vždy do konce února písemně na adresu:

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, Nemocniční 53, 787 01 Šumperk.

(2) Člen svazu musí být registrován podle Zákona, § 5-9.

(3) Přihlášku smí podat pouze Člen svazu, na základě dobrovolného rozhodnutí, který má k datu podání přihlášky splněny závazky vůči Svazu.

(4) Přihlášením do Programu se Člen svazu ekologický podnikatel zavazuje dodržovat ustanovení této Směrnice od data podání přihlášky na dobu neurčitou.

(5) Do 30 dnů od podání přihlášky navštíví Člena svazu na podniku svazový poradce, vyplní s ním první Žádost, Závazek o dodržování Směrnice svazu PRO-BIO a Prohlášení, že byl řádně seznámen se Směrnicí a že do Programu vstupuje dobrovolně.

(6) Žádost o vydání osvědčení podle Programu certifikace podává člen PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců, každý rok znovu a to vždy do konce února.

8.2. Rozhodnutí o zařazení do programu

(1) Svaz vydá do 10 dnů po obdržení Přihlášky rozhodnutí o zařazení Člena svazu ekologického podnikatele do Programu jestliže:

- a) Člen svazu splnil všechny požadavky stanovené Zákonem, Vyhláškou a touto Směrnicí
- b) má splněny povinnosti člena svazu

(2) Rozhodnutí o zařazení do Programu se vydává na dobu neurčitou.

(3) Svaz přihlášku do Programu zamítne, jestliže Člen svazu ekologický podnikatel nesplnil požadavky stanovené v odstavci 1.

(4) Svaz vydá rozhodnutí o zrušení zařazení ekologického podnikatele do Programu, jestliže:

- a) o to ekologický podnikatel člen svazu písemně požádá,
- b) bude zjištěno, že ekologický podnikatel člen svazu porušil hrubě nebo opakovaně požadavky stanovené Zákonem, Vyhláškou nebo touto Směrnicí
- c) došlo k takové změně podmínek, že již nelze hospodařit ekologickým způsobem, nebo došlo k zániku ekologického podnikatele nebo, jde-li o fyzickou osobu, k jeho úmrtí.
- e) došlo k zániku členství v PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců

9. PRAVIDLA PRO CERTIFIKACI PODLE SMĚRNICE PRO-BIO

9.1. Směrnice svazu PRO-BIO

Směrnice PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců obsahuje vyšší požadavky než ukládá Nařízení Rady, Zákon a Vyhláška a dbá na soulad s ustanoveními směrnic PRO-BIO.

Směrnici svazu PRO-BIO aktualizuje Rada svazu..

Revize Směrnice se provádí minimálně jednou ročně.

9.2. Výkon kontroly podle Směrnice svazu PRO-BIO

Výkon kontroly je smluvně zajištěn pověřenými kontrolními organizacemi, která jsou pro tuto činnost akreditovány dle normy EN/ČSN 45004. Kontrola dle Směrnice se provádí návazně na kontrolu dle Nařízení Rady a Zákona.

9.3. Systém certifikace podle Směrnice PRO-BIO

(1) Odborným orgánem Svazu pro Program je certifikační výbor, volený na návrh Rady Valnou hromadou. Plnění ustanovení Směrnice svazu PRO-BIO ekologickým podnikatelem posuzuje Certifikační výbor na základě zápisu o kontrole.

(2) Členství v Certifikačním výboru je nezastupitelné. Výbor je pětičlenný, předseda je volen prostou většinou hlasů členů výboru. Pracovníka pověřeného vedením agendy Programu jmenuje manažer svazu.

(3) Certifikační výbor je schopen usnášení při nadpoloviční většině jeho členů. Z jednání Certifikačního výboru je pořizován zápis, který provádí Pověřený pracovník a ověřují ho dva členové Certifikačního výboru. Originál zápisu je uložen u manažera svazu, kopie u Pověřeného pracovníka.

(4) Postup osvědčování:

- Žádost o vydání osvědčení podle Programu certifikace podává ekologický podnikatel, člen PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců, každý rok znovu a to vždy do konce února.
- Přijaté žádosti o zařazení do Programu certifikace podle Směrnice PRO-BIO, jsou zaznamenány ve spisové evidenci svazu a předány Pověřenému pracovníkovi. Ten je vyhodnotí a připraví písemné podklady pro pověřenou kontrolní organizaci.
- Po přijetí zápisu o provedené kontrole připraví Pověřený pracovník Certifikačnímu výboru podklady pro rozhodnutí o vydání Osvědčení a předá je manažerovi.
- Manažer vydá Osvědčení a předkládá potom seznam vydaných Osvědčení na nejbližším Certifikačním výboru. V případě porušení Směrnice rozhodne Certifikační výbor o vydání nebo odeprání Osvědčení, případně o udělení sankcí podle Sankčního řádu.

(5) Vyřizování námitek, odvolání, stížností a sporů:

- Odpovědnost za vyřizování námitek, odvolání, stížností a sporů má manažer svazu.
- Veškeré námítky, odvolání, spory a stížnosti jsou projednávány bez zbytečného odkladu.
- O námítkách, odvoláních a stížnostech vede Pověřený pracovník vždy písemný záznam.
- Námítky, stížnosti a odvolání týkající se Nařízení Rady, Zákona a Vyhlášky se podávají podle § 32 Zákona a pravidel Systému jakosti pověřené kontrolní organizace.

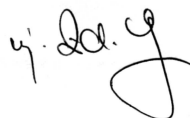
9.4. Sankční řád

Ukládání sankcí při prokázaném porušení ustanovení Směrnice PRO-BIO se řídí Sankčním řádem (Příloha č.10.10)

9.5. Závěrečné ustanovení

Certifikační program podle Směrnice svazu PRO-BIO byl schválen Radou svazu dne 15.12.2003 a nabývá účinnosti ode dne 1.1.2004

V Šumperku dne: 15.1.2008 (novela)

Předseda Rady svazu:

.....

Ing. Zdeněk Perlínger

10. Přílohy Směrnice PRO-BIO

10.1 Povolená hnojiva a hnojivé substance

(ke kapitole 3.4)

Při použití hnojiv nesmí být porušeny zákonné požadavky na hnojiva v EZ, zejména v Nařízení Rady a Zákoně.

V případě pochyb musí být použití konzultováno s pověřeným pracovníkem svazu.

10.1.1 Hnojiva z ekologických podniků

- chlévký hnůj a drůbeží hnůj
- kejda po vyžrání
- močůvka
- komposty z organických zbytků
- substráty z pěstování hub
- sláma

10.1.2 Hnojiva z konvenčních podniků

- hovězí hnůj
- hnůj ovčí a kozí
- koňský hnůj

10.1.3 Organická doplňková hnojiva a půdní zlepšovače, součásti substrátů

- rostlinné komposty prověřeného původu a složení
- směsný kompost s obsahem hovězího hnoje, chemicky neošetřeného dřeva, pilin, hoblin, rašeliny s omezením podle kapitoly 5.
- Rašelina pouze do substrátů
- Vedlejší a zbytkové produkty chovu skotu: rohové moučky, zbytky vlny, peří, srsti, štětiny
- Produkty a vedlejší produkty rostlinného původu: ricinový a řepkový šrot
- Vinasse (pouze v zahradnictví a trvalých kulturách)
- Řasy a produkty z řas
- Kvasné zbytky z bioplynových stanic, podle pravidel kapitoly 2.5

10.1.4 Doplnková minerální hnojiva

- horninová moučka
- jíly
- surový fosfát (mletý)
- Thomasova moučka
- Draselné soli (Kainit)
- Patentkali
- Kaliumfosfát
- Síran hořečnatý
- Uhličitan hořečnatý
- Vápenec ve všech modifikacích (dolomitický, uhličitanový, z řas...)
- Sádrovec přirozeného původu
- Chlorid vápenatý

- Odpadní vápenec z cukrovarů-šáma z ekologické výroby cukru
- Síra
- Hnojiva se stopovými prvky

10.1.5 Preparáty

-preparáty na bázi mikroorganismů k použití v půdě, kompostech, substrátech sloužící např. k urychlení procesu zrání kompostu, složení musí odpovídat této směrnici

10.2 Povolené prostředky na ochranu rostlin (OR) a povolené postupy v OR (viz.kapitola 3.6)

Při použití povolených přípravků dbejte na zákonné požadavky NR 2092/91, příloha II B.

10.2.1 Biologická a biotechnologická opatření

- cílené nasazení biologických škůdců a predátorů (draví roztoči, vosičky)
- použití pastí a lapačů
- Použití ochranných sítí a mulčovacích folií
- použití feromonů

10.2.2 Prostředky ochrany rostlin

Uvedené prostředky mohou být použity pouze pokud nejsou ve směsi s jinými, zde neuvedenými látkami

10.2.2.1 Prostředky všeobecně povolené v EZ

- horninové moučky
- bentonit a jílové směsi
- mořské řasy a produkty z řas
- vodní sklo
- výluhy z bylin, bylinné zákvasy a čaje
- azadirachtin z Azadirachta indica(Neem)
- Quassia z Quassia armara
- minerální a parafinové oleje
- rostlinné oleje
- draselné mýdlo
- fosforečnan železitý
- mléčné a syrovátkové produkty
- mikroorganismy (bakterie, viry, houby)
- hydrogenuhličitan sodný a draselný
- lecitin
- křemen (SiO₂)

10.2.2.2 Prostředky OR povolené pouze v zelinářství a trvalých kulturách

- Pyrethrum z Chrysanthemum cinerariaefolium (POR bez Piperonylbutoxidu)

- elementární síra
- síran draselný, polysulfid vápenatý
- manganistan draselný
- měďnaté preparáty v celkovém množství 3 kg čisté mědi/ha/rok , v případě požívání měďnatých přípravků je podnik povinen analyzovat půdu na obsah mědi při AZP
- hydrolyzovaný bílek (čiřící prostředek)

10.3 Výpočet povoleného zatížení plochy VDJ

Povolené zatížení odpovídá 1,4 hnojné jednotky (1 hnojná jednotka představuje 80 kg N a 70 kg P₂O₅).

Kategorie nebo druh zvířete	Max. přípustný počet zvířat na ha
Koně od 6 měsíců	2
Telata ve výkrmu	5
Ostatní skot pod 1 rok	5
skot mezi 1 a 2 roky	3,3
Samčí skot od 2 let	2
Samičí skot mezi 1 a 2 roky	3,3
Chovné jalovice	2,5
Jalovice ve výkrmu	2,5
Dojnice	2
Brakované krávy	2
Ostatní krávy	2,5
Chovné ramlice	20
Bahnice	13,3
Kozy	13,3
Chovné prasnice	6,5
Selata	74
Prasata ve výkrmu	10
Ostatní prasata	10
Brojleři (slepice)	280
Nosnice	140
Kuřice	280
Kachní brojleři	210
Krůtí brojleři	140
Husí brojleři	280

10.4 Přejchodná ustanovení k nákupu krmiv neekologického původu

10.4.5 Povolené druhy krmiv pro podniky v přechodném období na EZ

Podmínkou pro povolení krmiv je 100% konvenční prodej živočišných produktů, po přechodné období 5 let je možno nakupovat max. 20% konvenčních krmiv. Pokud je k dispozici vlastní krmivo, musí se zkrmovat přednostně před nakupovaným krmivem.

Smí být použita následující krmiva:

- seno
- travní siláže a senáže
- luskoviny
- obiloviny a mlynářské produkty
- olejnatá semena
- olejnaté pokrutiny a pelety z pokrutin
- krmná řepa

10.4.6 povolené krmiva a krmné doplňky pro výživu zvířat

-makro a stopové prvky podle Přílohy II , část C a D , 1.1 NR 2092/91

-pro měď a zinek platí následující maximální hodnoty v krmivu:

Kategorie zvířat	Cu mg/ kg	Zn mg/kg
Selata	30	100
Prasata ve výkrmu	20	100
Chovné prasnice a kanci	20	100
Telata	15	100
Skot	30	100
Ovce	15	120
Ost. Zvířata	20	120 (koně 80)

-cílené použití Cu a Zn nad uvedené hranice není povoleno

-Krmná sůl

-nosné látky z místních rostlin (Příloha II , část C NR 2092/91)

-pivovarské kvasnice

-ostatní povolené přísady podle Přílohy II., část D NR 2092/91

10.5 Veterinární léčiva, jejichž užití je zakázáno, popř. omezeno

10.5.1 Zakázané látky

Účinné látky:

- _ Brotizolam (zchutňovač)
- _ Fenvalerat (Ekto-Antiparasitikum)
- _ Piperazin (Endo-Antiparasitikum)
- _ Sulfadimidin (Chemotherapeutikum, Antibiotikum)

Skupiny léčiv:

- _ Fluochinolone (Antibiotika)
- _ léčiva na bázi formaldehydu (dovoleno použití vakciny s formaldehydem)
- _ Kombinovaná léčiva, Chemotherapeutika (Antibiotika) a Glukokortikoidy (Antiinfektiva)
- _ Kombinovaná léčiva, Antiphlogistika nesteroidní (protizánětlivě) a Glukokortikoidy (protizánětlivě)
- _ estrogeny (ženské hormony)

10.5.2 omezené použití léčiv

Účinné látky:

- _ Deltamethrin pouze u silného napadení ektoparazity u ovcí
- _ Dimethylsulfoxid (DMSO) (protizánětlivě) pouze pro koně, nesmí jít o zvířata určená pro lidskou stravu
- _ Gentamicin (Antibiotikum) injekčně pouze intravenózně (dovoleny vakciny s gentamicinem)
- _ Metamizol (protizánětlivě) pouze u kolik koňů a telat
- _ Neomycin (Antibiotikum) pouze pro lokální použití (povoleny vakciny s neomycinem, injektory do vemene)
- _ Thiabendazol (Endo-Antiparasitikum) pouze při dodržení ochranné lhůty 6 dní

Skupiny léčiv:

- _ Antibiotika und Chemotherapeutika (Antiinfektiva) při zánětech mléčné žlázy
- _ Antiparasitika pouze při prokázaném napadení parazity, při vysokém infekčním tlaku i před klinickými příznaky parazitárního napadení
- _ Avermectine (Antiparasitika) pouze u vážného napadení ektoparazity u prasat a ovcí
- _ Gestagene, Gonadotropine, HVL-Preparáty a Prostaglandine
Pouze u jednotlivých zvířat
- _ Glukokortikoidy pouze v akutních případech ohrožení života a alergických reakcích
- _ Neuroleptica a další sedativa: pouze u jednotlivých zvířat
- _ Organofosfáty pouze jako čistící lázně na ektoparazity prasat, u ovcí pouze k desinfekci nohou (prašivina)
- _ syntetické Pyrethroidy (Antiparasitika) pouze jako čistící preparáty
- _ Tetracyclin (Antibiotika), injekčně pokud možno intravenózně, dlouhodobý tetracyklin jen při ošetření chlamydiových infekcí

10.6 Požadavky na minimální plochu při chovu zvířat

Minimální požadavky na plochu ustájení a výběhů pro chovaná zvířata:

SKOT, OVCE A PRASATA

	Vnitřní plocha (čistá plocha, kterou mají k dispozici zvířata)		Venkovní plocha (plocha pro výběhy mimo pastvin)
	Minim. živá hmotnost (kg)	m ² na-zvíře	m ² na zvíře
Plemenný a užitkový skot a koně	Do 100 Do 200 Do 350 Více než 350	1,5 2,5 4,0 5 s minimálně 1 m ² /100 kg	1,1 1,9 3 3,7 s minimálně 0,75 m ² /100 kg
Dojnice		6	4,5
Plemenní býci		10	30
Ovce a kozy		1,5 na ovci /kozu 0,35 na jehně/ kůzle	2,5 0,5 na jehně/kůzle
Kojící prasnice se selaty ve věku maximálně 40 dní		7,5 na prasnici	2,5
Prasata ve výkrmu	Do 50 Do 85 Do 110	0,8 1,1 1,3	0,6 0,8 1
Selata	Více než 40 dní a do 30 kg	0,6	0,4
Chovná prasata		2,5 na samici 6,0 na samce	1,9 8,0

DRŮBEŽ

	Vnitřní plocha (čistá plocha, kterou mají k dispozici zvířata)			Venkovní plocha (m ² plochy na zvíře při rotaci výběhů)
	Počet zvířat/m ²	cm hřadu/zvíře	hnízdo	
Nosnice	6	18	5 nosnic na hnízdo nebo v případě společného hnízda 125 cm ² na kus	4 za podmínky nepřekročení meze 170 kg/N/ha ročně
Výkrm drůbeže (v stacionárních drůbežárnách)	10 s maximem 21 kg živé hmotnosti na m ²	20 (pouze u perliček)		4 na kuře výkrmu a na perličku 4,5 na kachnu 10 na krůtu 15 na husu Pro všechny tyto zmíněné druhy 170 kg /N/ha ročně nesmí být překročena mez
Výkrm drůbeže (v mobilních drůbežárnách)	16 *) v mobilních drůbežárnách s maximem 30 kg živé hmotnosti na m ²			2,5 za podmínky nepřekročení meze 170 kg/N/ha ročně

*) pouze u mobilních drůbežáren, jejichž podlahová plocha nepřekročí 150 m² a které zůstávají přes noc otevřené

10.7 Čistící a desinfekční prostředky pro stáje, zařízení a přístroje

- Alkohol
- kyselina mravenčí
- louh draselný
- louh sodný
- pálené vápno
- kyselina octová
- draselné a sodné mýdlo
- vápenec
- vápenné mléko
- kyselina mléčná
- chlornan sodný
- uhličitan sodný
- kyselina šťavelová
- kyselina peroctová
- rostlinné esence a extrakty
- kyseliny fosforečné(čištění mléčnic)
- kyselina dusičná (sanace mléčnic)
- voda a pára
- peroxid vodíku
- kyselina citronová
- čistící a desinfekční prostředky pro dojící zařízení a mléčnice

10.8 Přihláška do programu

Žádost o o zařazení do Programu certifikace podle Směrnice PRO-BIO

(Vyplňte čitelně hůlkovým písmem nebo na stroji)

Jméno a příjmení, u právnické osoby obchodní název (podle zápisu v Obchodním rejstříku):	Číslo jednací:	
	Evid. č.:	
Statutární orgán, jméno statutárního zástupce podniku:	ÚO MZe:	
Adresa sídla včetně PSČ (trvalý pobyt v případě fyzické osoby)	IČO:	
	DIČ:	
Jméno osoby odpovědné za ekofarmu:	Tel:	
	Fax:	
Název (označení) a adresa ekofarmy :	e-mail:	
Adresa pro zasílání pošty (je-li odlišná od adresy sídla)	Datum vyplnění žádosti	
	Datum doručení žádosti (vyplní svaz):	
Podpis, u právnické osoby i razítko žadatele:		

(Následující údaje vyplní pověřený pracovník PRO-BIO)

Datum zařazení:

Datum vyřazení:

Důvod vyřazení z Programu certifikace podle Směrnice PRO-BIO:

Poznámka: součástí této žádosti je Závazek žadatele

|

10.9 Závazek žadatele

Program certifikace podle Směrnice PRO-BIO Závazek žadatele

Žadatel:

Evid.číslo:

Sídlo :

Pro splnění podmínek certifikace podle Směrnice PRO-BIO se v souladu s podanou žádostí zavazuji, že :

- budu dodržovat příslušná ustanovení Směrnice , včetně věcného řešení případně vzniklých nedorozumění,
- pro účely certifikačního řízení přijmu veškerá opatření, včetně toho, že umožním prostudování dokladů, záznamů a dokumentace, přístup do všech prostor a přístup k pracovníkům a dále předložím řešení stížností a nápravných opatření,
- budu uplatňovat nároky, pokud jde o certifikaci, pouze v rozsahu, pro který byla certifikace udělena,
- vydaná prodejní osvědčení budu vystavovat odběratelům v souladu s osvědčením o původu bioprodukt/biopotravině a skutečně dodaném množství bioproduktů/biopotravin,
- nebudu používat svou certifikaci výrobku způsobem, který by mohl ohrozit pověst svazu a ekologického zemědělství, a nebudu činit žádná zavádějící nebo neoprávněná vyjádření stran své certifikace výrobku,
- při vyřazení z certifikace přestanu používat veškerý propagační materiál obsahující jakýkoliv odkaz na certifikaci podle Směrnice PRO-BIO a vrátím svazu vyžádané certifikační dokumenty,
- využiji certifikaci pouze k vyjádření, že výrobky jsou ve shodě se Směrnicí PRO-BIO
- vynasnažím se zajistit, aby žádné osvědčení nebo zpráva ani jakékoliv jejich části nebyly používány zavádějícím způsobem,
- při odkazování na svou certifikaci ve sdělovacích prostředcích, tisku atd. vyhovím požadavkům svazu.

Dále beru na vědomí,že:

- pro zdárný průběh certifikace napravím veškeré zjištěné neshody v mnou stanovených termínech a neprodleně průkazně doložím nápravu,
- v případě nedorozumění či nesouhlasu mohu použít odvolání nebo námitku jako opravného prostředku proti způsobu certifikačního řízení či rozhodnutí Certifikačního výboru.

V .....

Datum .....

Podpis odpovědné osoby (razítko): .....

10.10 Sankční řád

Sankční řád stanovuje výslovně sankce používané při prokázaném porušení ustanovení Směrnice svazu PRO-BIO.

V případě, že se jedná o odstranitelné porušení ustanovení Směrnice svazu PRO-BIO, může být u sankce A i B po prokázaném odstranění nedostatku ve lhůtě stanovené Certifikačním výborem tato sankce zrušena.

Člen svazu je vyřazen z Programu, pokud porušil hrubě nebo opakovaně požadavky stanovené Nařízením Rady, Zákonem a Vyhláškou.

Za opakování nedostatků, na které byla udělena výstraha, se uděluje sankce přísnější kategorie.

Sankce A – výstraha s nápravným opatřením

Sankce B – odeřpení osvědčení dle směrnice svazu PRO-BIO s nápravným opatřením

Sankce C – vyřazení z programu

Sankce D – vyloučení ze svazu

Porušení ustanovení Směrnice PRO-BIO	Sankce			
	A	B	C	D
Všeobecná ustanovení – ekofarma obecně, kontrolní řízení				
ekologický podnikatel nebo jeho ekofarma poškozují v očích veřejnosti kredit Programu, svazu PRO-BIO a ekologického zemědělství (vystupování ekologického podnikatele, vzhled a pořádek na ekofarmě, péče o krajinu v hospodářském obvodu ekofarmy)	X	X	X	
odeřpení vydání osvědčení o původu bioproduktu nebo biopotravin dle zákona č.242/2000 Sb. ze strany kontrolní organizace		X	X	
zrušení registrace pro EZ podle zákona			X	X
došlo k takové změně podmínek, že již nelze hospodařit podle Směrnice svazu PRO-BIO			X	X
odmítnutí kontroly			X	
nesplnění povinností člena svazu			X	X
vystoupení ze svazu			X	
vyloučení ze svazu			X	
nepřipravenost podniku na kontrolu podle Směrnice PRO-BIO	X			
úmyslné použití GMO nebo derivátů GMO			X	X
podvodné použití osvědčení podle Programu				X
používané postupy nejsou dostatečně šetrné z hlediska znečištění vody a vzduchu nebo spotřeby paliv a vhodnější alternativa je běžně dostupná	X	X		
Pěstování rostlin				
nesplnění povinnosti provádět pravidelné rozborů půd při použití měďnatých přípravků na ochranu rostlin (minimálně v cyklu AZP)	X	X		
prokázaná kontaminace půdy nebo produkce nad platné limity		X		
intenzita zpracování nadměrně poškozují půdní strukturu a půdní život nebo způsobuje erozi půdy	X			
intenzita závlah způsobuje ohrožení vodního zdroje nebo devastaci půdy (závlahami nesmí být navozen trvale promyvný vodní režim půdy)	X			
překročení nákupu povolených statkových hnojiv nad 50 kg N/ha/rok		X	X	

s výjimkou pěstování zelenin a trvalých kultur				
použití nepovolených organických hnojiv konvenčního původu		X	X	
překročení povolené dávky mědi 3 kg Cu ²⁺ /ha/rok		X	X	
Chov hospodářských zvířat				
prokázaná kontaminace produkce nad platné limity		X		
krmiva jsou zvířatům podávána způsobem, který je v rozporu s jejich přirozeným chováním	X	X		
na ekofarmě jsou uchovávána zakázaná léčiva nebo léčiva nejsou uchovávána v uzamčené skříňce nebo nejsou jednoznačně označena nebo nejsou likvidována v souladu se zvláštním právním předpisem (zákon o odpadech)	X	X		
v hejně není přítomen min.jeden kohout na 100 slepic		X		
použití nepovolených léčiv		X	X	
spotřeba nakoupených krmiv přesáhla více než 50 % celkové roční spotřeby krmiv v případě, že je chováno více než 1000 kusů drůbeže nebo 30 prasnic nebo 60 prasat ve výkrmu nebo 10 koní		X	X	
podíl krmiv konvenčního původu přesáhl u prasat 0 % v přepočtu na sušinu celkové spotřeby krmiv		X	X	
nosnice nedostávají nejméně 10 % denní spotřeby krmiv v přepočtu na sušinu ve formě zrní sypaného na zem		X	X	
podíl krmiv konvenčního původu přesáhl u koní 0 % v přepočtu na sušinu celkové spotřeby krmiv		X		
zvířata mladší jednoho roku jsou ustájena vazně		X	X	
telata jsou odstavována dříve než 24 hodin po narození		X	X	
odstavená telata nejsou od 8 dne po narození chována volně ve skupinách		X	X	
při ustájení drůbeže je síla drátu u roštů menší než 2 mm nebo vzdálenost sousedních pater a vertikální vzdálenost bidel je menší než 0,45 m nebo horizontální vzdálenost bidel je menší než 0,3 m nebo vzdálenost bidla od stěny je menší než 0,2 m nebo průřez bidlem je menší než 30 x 30 mm		X	X	
drůbež nemá od 8 dne věku k dispozici vyvýšenou podestu nebo popeliště nebo přístup do zastřešeného venkovního prostoru nebo od 12.týdne věku přístup do travnatého výběhu		X	X	
zvířata na ekofarmě byla odrohována leptáním			X	
porušení ustanovení zákona č.246/1992 Sb.na ochranu zvířat proti týrání ve znění pozdějších předpisů		X	X	X
Výroba a skladování				
prokázaná kontaminace produkce nad platné limity		X		
jsou používány nevratné obaly v případech, kdy použití vratných obalů je možné a smysluplné	X			
použití surovin nebo pomocných a přídatných látek nebo postupů nebo materiálů které jsou povoleny podle Nařízení Rady, zákona a vyhlášky, ale zakázány Směrnicí svazu PRO-BIO (přílohy 10.		X	X	
nedodržení podmínek transportu a porážení zvířat stanovených směrnicí	X	X		
nedodržení postupů a prostředků ochrany před škůdci	X	X	X	
nedodržení podmínek úpravy, skladování a transportu bioproduktů a biopotravin		X	X	
nedodržení podmínek označování a deklarace bioproduktů a biopotravin		X	X	

ZPRACOVATELSKÉ SMĚRNICE

Zpracovatelské směrnice pro výrobu následujících skupin biopotravin jsou samostatnými součástmi Směrnice svazu PRO-BIO. Jejich právním základem je Zákon č.110/1997 Sb. O potravinách a tabákových výrobcích ve znění pozdějších předpisů. Jednotlivé zpracovatelské postupy jsou vypracovány podle aktuálního znění zpracovatelských směrnic Bioland, nabývají platnosti rozhodnutím Rady svazu.

Zpracovatelské směrnice k 1.1.2008 :

- *obiloviny a obilné produkty*
- *maso a masné výrobky*
- *postupy a prostředky ochrany před škůdci*
- *víno a sekty*
- *mléko a mléčné výrobky*

Na základě projeveného zájmu může PRO-BIO Svaz nabídnout svým členům zpracovatelské směrnice v dalších odvětvích:

- *pivo*
- *chléb a pečivo*
- *produkty z vajec (majonézy)*
- *výrobky ze sóji a jiných rostlinných bílkovin*
- *ovoce a zelenina*
- *droždí a výrobky z droždí*
- *medovina*
- *stolní oleje a rostlinné tuky*
- *lihoviny*
- *sladidla*
- *těstoviny*